

ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ

SOCIAL SCIENCE

ભાગ - 1

PART -1

ତରଗତି VI STANDARD VI

ಕೇರಳ ಸರಕಾರ

ଶିକ୍ଷଣ ଜଲାହୀ

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರವೀತಿ ಸಮಿತಿ(SCERT), ಕೇರಳ
2016

ರಾಷ್ಟ್ರ ಗೀತೆ

ಜನ ಗಣ ಮನ ಅಧಿನಾಯಕ ಜಯ ಹೇ
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ,
ಪಂಚಾಬ ಸಿಂಧು ಗುಜರಾತ ಮರಾಠಾ
ದ್ವಾರಿದ ಉತ್ತರ ವಂಗ,
ವಿಂದ್ರ ಹಿಮಾಚಲ ಯಮುನಾ ಗಂಗಾ,
ಉಚ್ಛರ ಜಲಧಿತರಂಗ,
ತವಶುಭ ನಾಮೇ ಜಾಗೇ,
ತವಶುಭ ಅಶಿಶ ಮಾಗೇ,
ಗಾಹೇ ತವ ಜಯ ಗಾಥಾ
ಜನ ಗಣ ಮಂಗಲದಾಯಕ ಜಯ ಹೇ
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ,
ಜಯ ಹೇ, ಜಯ ಹೇ, ಜಯ ಹೇ,
ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಹೇ!

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಭಾರತವು ನನ್ನ ದೇಶ, ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸಹೋದರರ,
ಸಹೋದರಿಯರು.

ನಾನು ನನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಾಗೂ
ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಂಪರೆಗೆ ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ನನ್ನ ಹೆತವರನ್ನು ಮತ್ತು ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ನನ್ನ ದೇಶ ಮತ್ತು ನನ್ನ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ನನ್ನ ಶೃಂಧಾಯನ್ನು
ಮುದಿಪಾಗಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಕ್ಷೇಮ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆನಂದವಿದೆ.

State Council of Educational Research and Training (SCERT)

Poojappura, Thiruvananthapuram 695012, Kerala

Website : www.scertkerala.gov.in, e-mail : scertkerala@gmail.com

Phone : 0471 - 2341883, Fax : 0471 - 2341869

Typesetting and Layout : SCERT, Printed at : KBPS, Kakkanad, Kochi

© Department of Education, Government of Kerala

ಪ್ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳೇ,

ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನವು ಸಮಾಜದತ್ತ ತೆರೆಯುವ ಬಗಿಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗಿಲು ತೆರೆದರೆ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತೃಯಗಳ ಅನಂತ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೀವು ತಲುಪಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸುವರ್ಣ ನಿಮಿಷಗಳಿವೆ. ಯಾತ್ರಿಕರ ಲೇಖನಗಳೂ ಇತಿಹಾಸದ ಕುರುಹುಗಳೂ ಇವೆ. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಳಿಯದ ನಮ್ಮೆ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುದ್ರೆಗಳಿವೆ. ಭಾಷಾ ಹೇಳುವ ಕಥೆಗಳೂ ವಿಷಯಗಳೂ ಇವೆ. ಮನ್ನಿ, ಮಳೆ, ಮನುಷ್ಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಉತ್ಸಾಹನೆ ಎಂಬ ಆಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಇವೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಂದೊಡಗಗೂಡಿದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕವು ನಿಮಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತೀರ್ಮತಿಸಲು, ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯೇತಸಲು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಲು ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತಕವು ನಿಮಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಬಹುದು. ಚಚೆಗಳು, ಸಂವಾದಗಳು, ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ತರಗತಿಗೆ ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನೀಯಲಿ.

ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಶುಭಾಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ,

ಡಾ. ಪಿ.ಎ. ಫಾತಿಮು

ನಿದೇಂಶಕರು

ಎಸ್.ಎ.ಇ.ಆರ್.ಪಿ.

TEXT BOOK DEVELOPMENT COMMITTEE

PARTICIPANTS

Abdul Azeez V.P.
H.S.S.T. History, V.P.K.M.M.H.S.S.
Puthoor, Pallikkal.

Jayakrishnan O.K.
H.S.A., K.P.C.H.S.S. Pattannur, Kannur.

Nisha M.S.
U.P.S.A., P.H.S.S. Mezhuvehi,
Pathanamthitta

Nishanth Mohan M.
H.S.S.T Govt. Tamil H.S.S.
Chala, Thiruvananthapuram.

Pradeepan T.
H.S.S.T. History
G.H.S.S. Kallachi

Dr. Babukuttan P.
Senior Lecturer DIET
Kollam.

Yousaf Kumar S.M. H.S.S.T. Govt. Model Boys
H.S.S., Attinagal, Thiruvananthapuram.

Rajan P.P., U.P.S.A. GUPS
Mundathparamb, Malappuram

Vijaya Kumar C.R., H.S.S.T.
Govt. Boys H.S.S. Mithrumnala

Shanlal A.B., H.S.S.T.
Govt. Model Boys, H.S.S. Hariprasad

H.A. Salim, Headmaster, G.U.P.S.
Kumaramchira, Shastangkotta.

EXPERTS

Dr. Abdul Razak P. P. Associate Professor, Dept. of History, P.S.M.O. College, Thiroorangadi.

Dr. Ashok Alex Associate Professor Department of Economics, Women's College, Thiruvananthapuram

I.P. Joseph, Assistant Professor (Rtd), SCERT

Dr. Priyesh M. Assistant Professor, Dept. of Economics, University College, Thiruvananthapuram.

Manoj Kumar P.S., Assistant Professor Dept. of History, K.K.T.M. College, Kodungallur, Thrissur.

Manoj K.V., Research Officer, SCERT.

ACADEMIC CO-ORDINATOR

Chithra Madhavan, Research Officer, SCERT.

KANNADA VERSION

PARTICIPANTS

Shankaranarayana Bhat N. U.P.S.A., A.U.P.S., Dharmathadka

Sanjeeva M., H.S.A. , G.H.S.S. Paivalike

Praveen V. , U.P.S.A., Shri Sathyaranayana High school, Perla.

Narayana D. Teacher Educator, DIET Kasaragod.

LANGUAGE EXPERT

Dr. P. Shrikrishna Bhat , Rtd. Professor (Kannada) Govt college, Kasaragod.

CO-ORDINATOR OF TRANSLATION

Dr. Faisal Mavulladathil, Research Officer (Urdu), SCERT, Thiruvananthapuram.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

1. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತ : ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು 07
2. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತ : ಸಂಪನ್ಮೂಲ-ವಿನಿಮಯ-ಸಮಾಜ 21
3. ಕೇರಳ : ಮಣ್ಣ - ಮಳೆ - ಮಾನವ 31
4. ಉತ್ತಾದನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ 47
5. ಭೂಮಿ : ಕಥೀಯೂ ವಿಚಾರವೂ 59
6. ವೈವಿಧ್ಯಗಳ ಒಗತ್ತು 79

ಸೌಲಭ್ಯಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಒಹ್ಹೆಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಧಿಗಾಗಿ -ಮೊಲ್ಯಾಮಾಪನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಕ್ಲೋಡಿಕರಣ

ಪ್ರಥಾನ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವವುಗಳು

ಮೊಲ್ಯಾನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ

ಮುಂದುವರಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಸ್ವಮೊಲ್ಯಾನಿರ್ಣಯ

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತ : ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಸೈಂಹತರೆ,

నాను యమునా నది

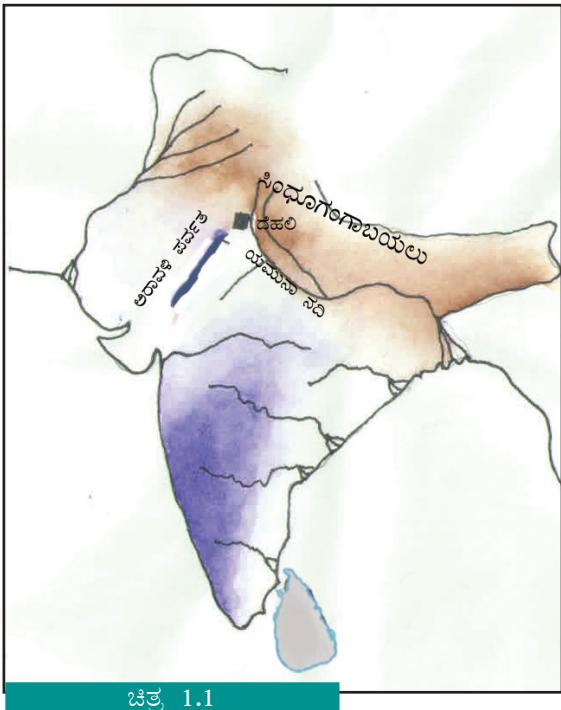
ನನ್ನ ಕುರಿತು ಕೇಳಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ. ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ನದಿಯಾದ ಗಂಗೆಯ ಉಪನದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬಳು. ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಯಮುನೋತ್ರಿಯು ನನ್ನ ಉಗಮ ಶಾಂತಿನಾಗಿದೆ. ದೇಹಲಿಯು ನಾನು ಹರಿಯುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಥಾನ ನಗರವಾಗಿದೆ.

ಕುತುಂಬ ಮಿನಾರ್, ಮೆಹರೂಲಿಯ ಕೆಬ್ಬಿಣದ ಸ್ವಂಭು, ಜುಮ್ಮಾ ಮಸೀದಿ, ಕೆಂಪುಕೋಟಿ, ಇಂಡಿಯಾಗೇಟ್‌.. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸ್ವಾರ್ಕರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿವೆ. ದೊಡ್ಡಲಿಯು ಅನೇಕ ರಾಜವಂಶಗಳ ಉನ್ನತಿಗೂ ಅವನತಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿ ಯಾದ ನಗರವಾಗಿದೆ.

ದೇಹಲಿಯ ಕುರಿತು ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲವೇ? ನಮಗೆ ದೇಹಲಿಯ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರವಾಸ ಹೋದರೆ ಹೇಗೆ? ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 8ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 18ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯಕಾಲಫಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ದೇಹಲಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳ ಮೂಲಕ...

ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಭೂಪಟ (ಭೂಪಟ 1.1)ವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು?

- ಸಿಂಧೂ ಗಂಗಾ ಬಯಲು
-
-
-

ದೇಹಲಿಯು ಸಿಂಧೂಗಂಗಾ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರಲ್ಲವೇ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಫಲವತ್ತತೆಯು ಕ್ಷಣಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಅರಾವಳಿ ಪರವತಶ್ರೇಣೀಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಈ ಪರವತಶ್ರೇಣೀಯು ದೇಹಲಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳ ಆಕ್ರಮಣವಾಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಅರಾವಳಿ ಪರವತ ಶ್ರೇಣಿಯ ಬಂಡೆಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊಟೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಯಾವುದಾಗಿಯೇ ಜಲಸಾರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ದೇಹಲಿಗೆ ಆಗತ್ಯವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಒದಗಿಸಿತು. ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ದೇಹಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು.

ನದಿಯು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ದೇಹಲಿಗೆ ಆಗತ್ಯವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಒದಗಿಸಿತು. ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ದೇಹಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು.

ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ದುವಾಡಲು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಷಿಸಿದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಘಟಕಗಳು ಯಾವುವು?

ದೇಹಲಿ - ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ

ಕ್ರಿ.ಶ. 8ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಜಪೂತ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ತ್ಯಮೂರ ರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಹಲಿಯನ್ನು ‘ದಿಲ್ಲಿಕ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತೈಮೂರ ರಾಜರ ನಂತರ ಚೌಹಾನ್ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ದೇಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದರು. ಪ್ರಥಮೀರಾಜ ಚೌಹಾನನು ಚೌಹಾನ್ ವಂಶದ ಶೋಷಣೆಯ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಫೋರಿಯ (ಇಂದಿನ ಅಪಘಾನಿಸ್ಥಾನ) ಮುಹಮ್ಮದನು ದೇಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸಾಫಿಸಿದನು. ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಎಂಬವನು ಅವನ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಫೋರಿಯ ಮುಹಮ್ಮದನ ಮರಣಾನಂತರ ಶ್ರೀ.ಶ. 1206 ರಲ್ಲಿ ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್ ಎಂಬಕು ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಆಡಳಿತವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನ ರಾಜವಂಶವನ್ನು ಮರ್ವಾಲುಕ್ ವಂಶ (ಗುಲಾಮ ವಂಶ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮರ್ವಾಲುಕ್ ವಂಶದ ನಂತರ ಬೇರೆ ನಾಲ್ಕು ರಾಜವಂಶಗಳು ಶ್ರೀ.ಶ. 1526ರ ವರೆಗೆ ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದಾರು. ಶ್ರೀ.ಶ. 1206 ರಿಂದ ಶ್ರೀ.ಶ. 1526 ರ ವರೆಗೆ ಇದ್ದ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ‘ಸುಲ್ತಾನರು’ ಎಂದೂ, ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಶಾಹಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾದ ಫ್ಲೋಚಾಟನಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಆಳಿದ ರಾಜವಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ರಜಪೂತರು

ರಜಪೂತರು ಮಹಿಳಾರತ ಹಾಗು ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ತೈಮೂರರೂ ಚೌಹಾನರೂ ಪ್ರಧಾನರಾಗಿದ್ದರು.

ಮರ್ವಾಲುಕ್ ವಂಶ (ಗುಲಾಮ ವಂಶ)

ಕುತುಬುದ್ದೀನ್ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್, ಇಲ್ಲಾಮಿಷ್, ಬಾಲ್ಲಾನ್

ಶಿಲ್ಜಿ ವಂಶ

ಅಲಾಪುದ್ದೀನ್ ಶಿಲ್ಜಿ

ತುಗ್ಗಕ್ ವಂಶ

ಮುಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ತುಗ್ಗಕ್, ಫಿರೋಜ್‌ಖಾ ತುಗ್ಗಕ್

ಸ್ವೇಯದ್ ವಂಶ

ಶಿಕೀರ್ ಖಾನ್

ಲೋದಿ ವಂಶ

ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿ

ಪ್ರೇಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿತಿಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ.

ಸುಲ್ತಾನರ ರಾಜವಂಶಗಳು	ಪ್ರಥಾನ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು
• ಮಹೂಲುಕ್ ವಂಶ	• ಕುತುಬುದ್ದಿನ್ ಬಬಕ್,
•	ಇಲ್ಲುಮಿಷ್ ಬಾಳ್ನ್
•	•
•	•
•	•

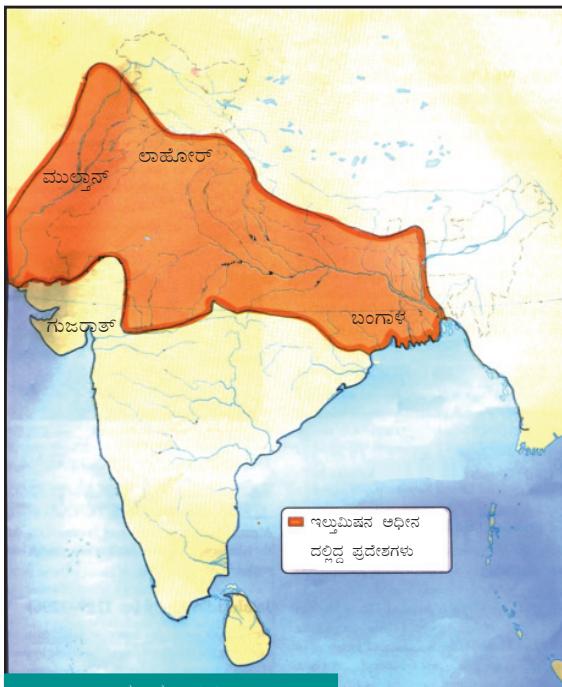

ಇಲ್ಲುಮಿಷನ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು

ದೇಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಡಳಿತವು ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಕುತುಬುದ್ದಿನ್ ಬಬಕ್ ನಂತರ ಇಲ್ಲುಮಿಷನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಮುಲ್ತಾನ್, ಲಾಹೋರ್, ಬಂಗಾಳ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಾದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಏಕೇಕೃತ ನಾಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ತಂಗಂ, ಜೀತಲ್ ಮೊದಲಾದುವು ಆಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಇಲ್ಲುಮಿಷನ ಅನಂತರ ಪ್ರಥಾನ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಾಳ್ನ್ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಸುಲ್ತಾನ್ ರಸಿಯಾ

ದೇಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ರಸಿಯಾ ಏಕೈಕ ವಸಿತಾ ಸುಲ್ತಾನಾಗಿದ್ದಳು. ಇವರು ಇಲ್ಲುಮಿಷನ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಕೆಲವು ಪ್ರಭುಗಳು ವಿರೋಧಿಗಳಾದಾಗು ಸುಲ್ತಾನ್ ರಸಿಯಾಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನಷ್ಟವಾಯಿತು.

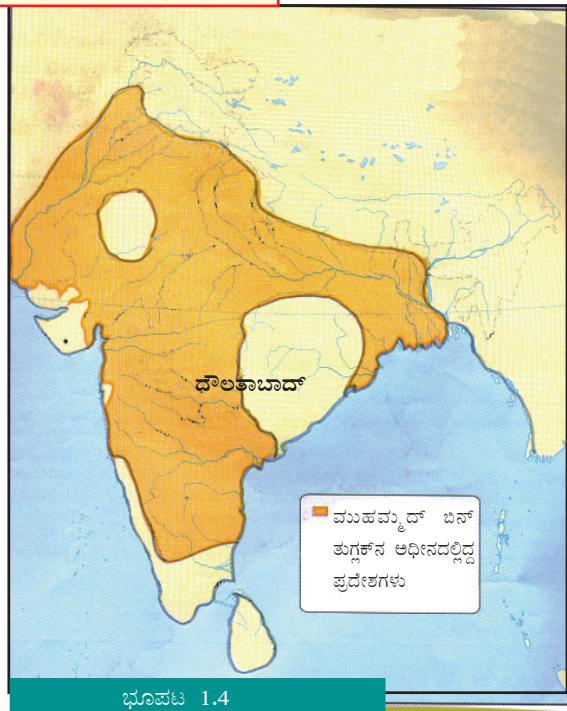
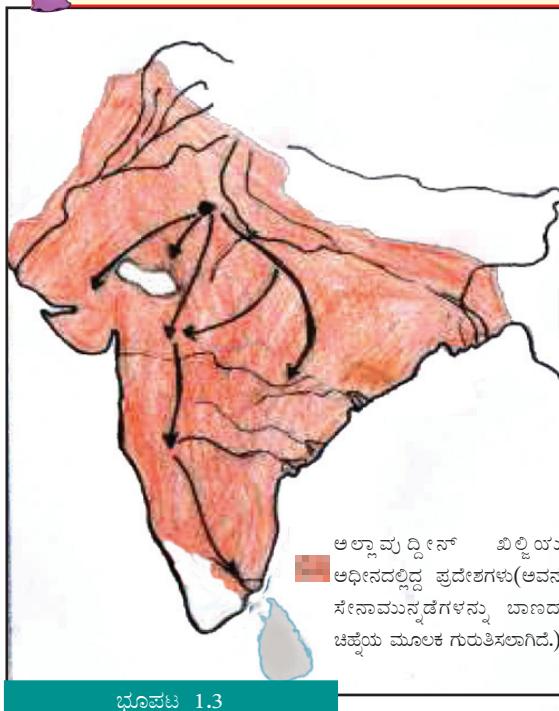
ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯ ವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆ

ಮುಹಮ್ಮತು ವಂಶದ ನಂತರ ಬಿಲ್ಲಿವಂಶವು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿಲ್ಲಿಯು ಈ ವಂಶದ ಪ್ರಥಾನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳು ದೇಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವು. ಇವನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಪ್ರದೇಶವು ಗುಜರಾತ್ ಆಗಿತ್ತು. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ (1.2) ಗುಜರಾತಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ. ಗುಜರಾತಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಯಾವುವು? ಉದ್ದ್ವಾದ ಕರಾವಳಿಯು ಗುಜರಾತಿನ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಿದ್ದು.

ಗುಜರಾತನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿದಾಗ ಬಂದರುಗಳು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿಲ್ಲಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದುವು. ಈ ಬಂದರುಗಳ ಮೂಲಕ ಇರಾಕಿನಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಆಮದುಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿತು. ಈ ಸೈನ್ಯದ ಸಹಾಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿಲ್ಲಿಯ ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಂದನು.

ಗುಜರಾತಿನ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಪತ್ಯವು ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಬಿಲ್ಲಿಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಲಪಡಿಸಿತು?

ಶಿಲ್ಷಿ ವಂಶದ ನಂತರ ತುಗ್ಗಕ್ಕೆ ವಂಶವು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಮಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ತುಗ್ಗಕ್ಕೆ ಈ ವಂಶದ ಪ್ರಥಾನ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆಡಳಿತವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ದೇಹಲಿಯಿಂದ ದೇವಗಿರಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಭೂಪಟ (1.4) ದಲ್ಲಿ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಗುರುತಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ದೌಲತಾಬಾದ್ ಎಂಬುದು ವಿಸ್ತರಿಸಲಬ್ಬಣಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿತ್ತು. ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ದೌಲತಾಬಾದಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಅವನು ಮನಗಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯು ಫಲಪ್ರದವಲ್ಲ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಾಗ ಈ ತೀವ್ರಾನವನ್ನು ಹಿಂತೆದನು. ತುಗ್ಗಕ್ಕೆ ವಂಶದ ಬಳಿಕ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸ್ಯೇಯದ್ ವಂಶ ಮತ್ತು ಲೋದಿ ವಂಶಗಳ ರಾಜರು ದುಬಳಿತಾಗಿದ್ದರು. ತುಗ್ಗಕ್ಕೆ ವಂಶದ ಬಳಿಕ ಸುಲ್ತಾನತಾಃಿಯು ಅವನತಿ ಹೊಂದಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ದೇಹಲಿ

ಕಲಾವಿದನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾನಿಪತ್ರ ಯುದ್ಧರಂಗ

1526 ಏಪ್ರಿಲ್ 26.....

ದೇಹಲಿಯ ಸಮೀಪದ ಹಾನಿಪತ್ರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಾಖಾಲಿನ (ಅಪಘಾನಿಸ್ಥಾನ) ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಬಾಬರ್ ಮತ್ತು ಸುಲ್ತಾನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿಯ ಸೈನ್ಯಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೋರಾಡಿದವು. ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಬಾಬರನು ದೇಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಫಿರಂಗಿ ಹಾಗೂ ಮದ್ದಾಗಿಸಂಡುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಬಾಬರನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಸುಲ್ತಾನರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿ ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸ್ತುಕೊಂಡು ಬಾಬರನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

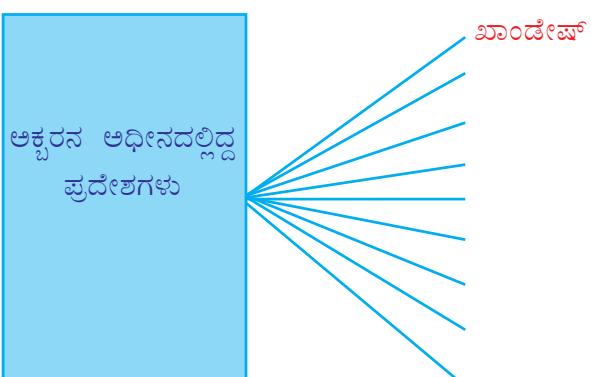
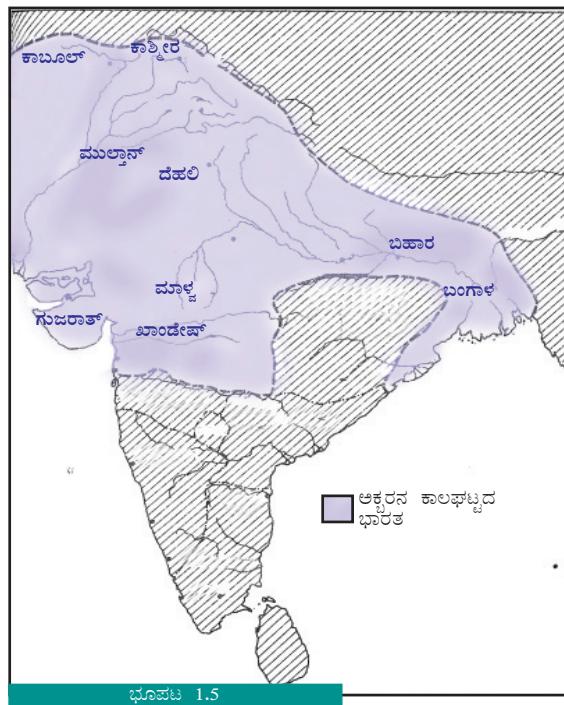
ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಮೊಗಲ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ವರಿಚಯಿಸೋಣಾ:

ಬಾಬರನು ಅರಂಭಿಸಿದ ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತವು ಅನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಮೊಗಲರ ಸಾಮಾಜಿಕವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರನು ಪ್ರಥಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದನು. ಅವನು ಬೃಹತ್ತಾ ಸೈನ್ಯವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಒಂದು ರೀತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು 'ಮನ್ಸಭ್ಯಾರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೋವನ ಉದ್ದೋಷನೊಂದು ತನ್ನ ಅಧಿನದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ರಾಜಾಮಾನಾಸಿಂಗ್, ರಾಜಾತೋಡರ ಮಲ್ಲ, ಬೀರಬಲ್, ರಾಜಾ ಜಯಸಿಂಗ್ ಮೊದಲಾದವರು ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಾನ ಪದವಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ ರಜಪೂತರಾಗಿದ್ದರು. ಭಾಷಣ (1.5) ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ.

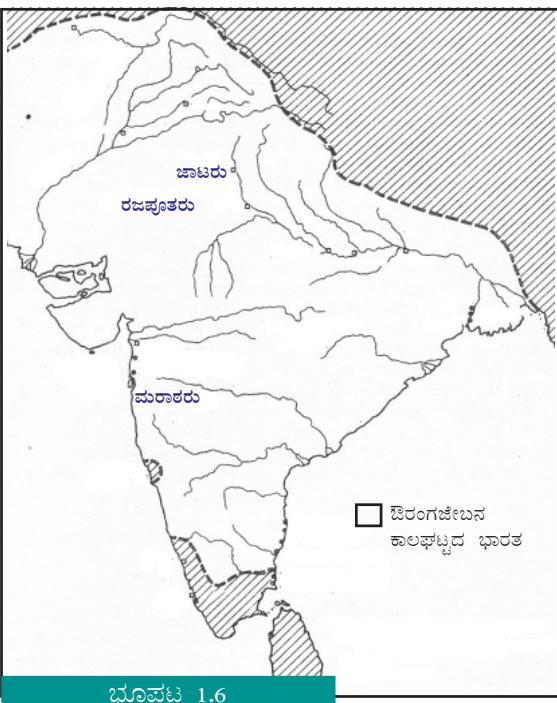
ಪೇರ್‌ಷಾ ಸೂರಿ

ಕ್ರಿ.ಶ. 1540ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1545ರ ಪರೇಗನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಪೇರ್‌ಷಾ ಸೂರಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದನು. ಇವನು ಮೊಗಲರ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಮಾಯಾನನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಪೇರ್‌ಷಾನ ಅನಂತರದ ರಾಜರುಗಳು ದುಬಳರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1555ರಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಾಯಾನನು ದೆಹಲಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರುನಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಅಕ್ಷರ್ ನಾಮ ಹಾಗೂ ಬನ್ - ಇ- ಅಕ್ಷರಿ

ಅಕ್ಷರನ ಆಶಾನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಅಬುಲ್ ಫಸಲ್ ಎಂಬವನು ಬರೆದ ಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಸ್ತಕವೇ ‘ಅಕ್ಷರ್ ನಾಮ’. ಈ ಪ್ರಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರನ ಪೂರ್ವಜರ ಕುರಿತು, ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರನ ಆಡಳಿತಕಾಲದ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಮೂರನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೇ ಭಾಗವನ್ನು ‘ಬನ್ - ಇ - ಅಕ್ಷರಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜೀರಂಗಜೀಬನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊಗಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು. (ಭೂಪಟ 1.6 ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ.) ಅವನು ಇವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದನು. ಜೀರಂಗಜೀಬನ ನಂತರ ಮೊಗಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ದುರುಳಿವಾಯಿತು. ಆದರೂ 1857ರ ವರೆಗೆ ಆ ರಾಜವಂಶವು ನೆಲೆ ನಿಂತಿತ್ತು.

‘ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ಲಾನಶಾಹಿ - ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆ’ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇಮಿನಾರ್ ತಯಾರಿಸಿರಿ.

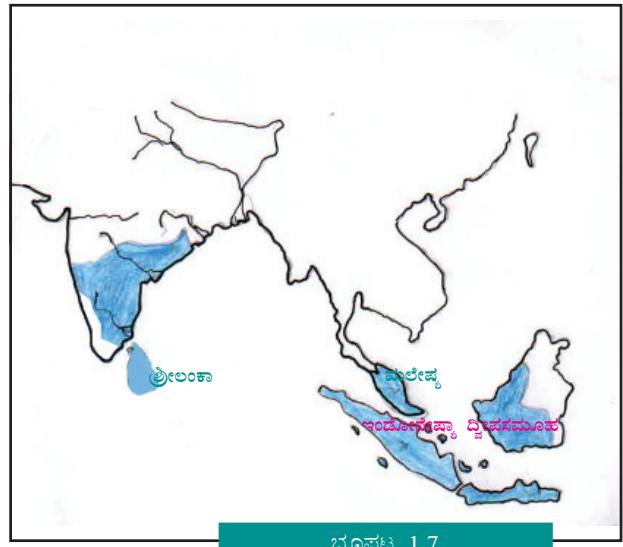
ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಒಂದು ಅಧಿಕಾರಕೇಂದ್ರ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಹಲಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ನಾವು ಇದುವರೆಗೆ ತಚ್ಚಿಸಿದೆವು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿಂತಿದ್ದ ಇತರ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ	ಪ್ರದೇಶ
ಚೋಳರಾಜ್ಯ ವಿಜಯನಗರ ಬಹಮನಿ ಮರಾಠ	{ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತ

ಚೋಳರಾಜ್ಯ

ಕ್ರ.ಶ. ಒಂಭತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚೋಳರಾಜವಂಶ ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ರಾಜರಾಜಚೋಳ ಮತ್ತು ರಾஜೀಂದ್ರ ಚೋಳ ಎಂಬವರು ಈ ರಾಜವಂಶದ ಪ್ರಬಲ ರಾಜರಾಗಿದ್ದರು. ಚೋಳರಿಗೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ನಾವಿಕಸೇನೆ ಇತ್ತು. ಇವರ ಪ್ರಭಾವವು ಮಲೇಷ್ಯ, ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ ದ್ವಿಪ ಸಮಾಹಗಳ ವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಭೂಪಟವನ್ನು (ಭೂಪಟ 1.7) ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಭಾರತದ ಹೊರಗೆ ಚೋಳರು ಪ್ರಭಾವಹೊಂದಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಭೂಪಟ 1.7

ವಿಜಯನಗರ

ಈ ರಾಜನ ಆಡಳಿತದ ಕ್ಷೇತ್ರಗೆ	ಪೀಠಿ.
ಕೋರಿಯಕೋಡಿನಂತಹ 300	ರಾಜ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ
ಬಂದರುಗಳು ಇವೆ. ಇವನು	ಫಲವತ್ತಾದುಪೂರ್ವ ಯಾವಾಗಲೂ
ಆಡಳಿತದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ	ಕೃಷಿ ಮಾಡುವವರುಗಳೂ ಆಗಿವೆ.
ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದರೆ	ಸೈನ್ಯದ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ 11 ಲಕ್ಷ
ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳಾದರೂ	ಮೀರಬಹುದು.

ಅಭ್ಯರ್ಥಿ

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕುರಿತು ಪಶ್ಚಿಮಯನ್ನು ಯಾತ್ರಿಕನಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ದುರ್ ರಸಾಕ್ ಬರೆದ ವಿವರಣೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು?

- ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳ ಬಂದರುಗಳು ಇದ್ದವು.
-
-

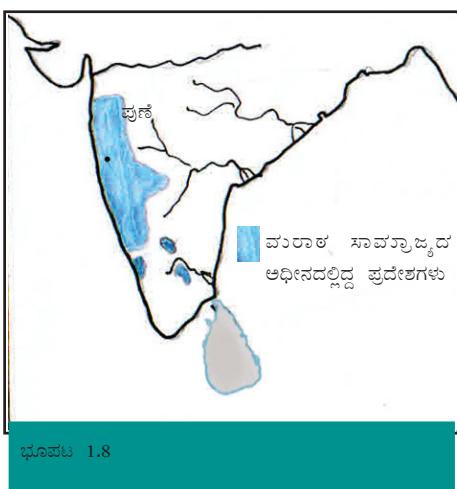
ಕ್ರಿ.ಶ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರ ಮತ್ತು ಬುಕ್ಕೆ ಎಂಬವರು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕೈಷಣಿ ವರಾಯನು ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಥಾನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು.

ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹಸನ್ ಬಹಮನ್‌ಶಾ ಎಂಬವನು ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಕೈಷಣಿ, ತುಂಗಭದ್ರಾ ಎಂಬೀ ನದಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶವು ತುಂಬಾ ಫಲವತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಭತ್ತದ ಕೊಜ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಧಿಪತ್ಯ ಸಾಫಿಸಲು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರುಗಳೂ ಬಹಮನಿಯ ರಾಜರುಗಳೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

 ಕೈಷಣಿ, ತುಂಗಭದ್ರಾ ಎಂಬೀ ನದಿಗಳೆಂಬಲ್ಲಿರುವ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶವು ಇಂದು ಯಾವೆಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಭಾಷಣದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

 ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸಲು ವಿಜಯನಗರ ಹಾಗೂ ಬಹಮನಿಯ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಷಿಸಿದ ಘಟಕಗಳು ಯಾವುವು?

ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಕ್ರಿ.ಶ. 17ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬದಲಾದರು. ಭೋಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಮರಾಠರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು. ವಿಂಧ್ಯ-ಸತ್ಪುರ ಪರ್ವತಗಳೂ ನಮುಕದ-ತಪತಿ ನದಿಗಳೂ ಮರಾಠ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಬೇರೆಡಿಸಿದ್ದವು. ಇದು ಮರಾಠ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಮರಾಠ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ

ಮರಾಠರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಫೋಟೋಗಳು ಯಾವುವು?

ಎಕತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದುವು.

ಶಿವಾಜಿಯು ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಥಾನ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ‘ಭತ್ತಪತ್ರಿ’ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಪ್ರಬಲವಾದ ನಾವಿಕ ಸೇನೆ ಮತ್ತು ಭೂಸೇನೆಯು ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಶೇ�ತೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಬಲ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಲು ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಪ್ರಣೆಯು ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ

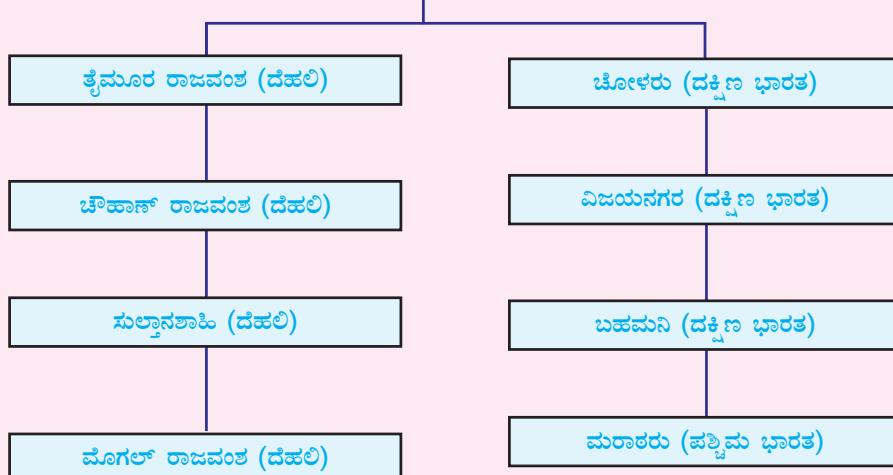
 ದೇಹಲಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದ ಅಧಿಕೃತೇಂದ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಬಿಪ್ಪನೇ ತಯಾರಿಸಿರಿ.
ರೂಪದಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಕ್ರೋಡಿಕರ್ಣ

- ಭೌಗೋಳಿಕವಾದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಲು ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು.
- ತೈಮೂರ ರಾಜರ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇಹಲಿಯು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು.
- ಸುಲ್ತಾನಶಾಹಿಯು ದೇಹಲಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು.
- ಅಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿ ಮತ್ತು ಮುಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ತುಗ್ಲಕ್ ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಳ್ಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು.
- ಕ್ರಿ.ಶ.1526ರ ಪಾನಿಪತ್ತಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಲೋದಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಬಾಬರ್ ಮೊಗಲರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.
- ಮೊಗಲರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಹಾಗೂ ಜೆರಂಗಜೇಬ್ ಪ್ರಥಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು.
- ಮಧ್ಯಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದವು.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತ

ಪ್ರಥಾನ ಕಲಿಕಾಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವವುಗಳು

- ದೇಹಲಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾದ ಭೋಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ವಿಶದೇಕರಿಸುವುದು.
- ದೇಹಲಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ತಲೆವೆತ್ತಿದ ಸುಲ್ತಾನಾಂಗ ಹಾಗೂ ಮೊಗಲರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷಿಸುವುದು.
- ಭೋಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಆಡಳಿತವರ್ಗದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು.
- ಪಶ್ಚಿಮ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿಂತೆದ್ದ ವಿವಿಧ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು.

ಮೌಲ್ಯನಿಣಂದಯ ಮಾಡುವ

- ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಗಲು ದೆಹಲಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಭೋಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಯಾವುವು?
- ಕ್ರಿ.ಶ. 1526ರ ಪಾನಿಪತ್ ಯುದ್ಧವು ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಯುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಮರ್ಥಿಸಿರಿ.
- ಮೌಲರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ತಂತ್ರವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿರಿ.
- ‘ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವಿಜಯನಗರ ಹಾಗೂ ಬಹಮನಿಯ ರಾಜರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು’ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರದೇಶದ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿರಿ.
- ಮರಾಠಾ ಶಕ್ತಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಭೋಗೋಳಿಕ ಫಾಟಕಗಳು ಯಾವುವು?
- ‘ಎ’ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವವುಗಳನ್ನು ‘ಬಿ’ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಇ	ಬಿ
ಇಲ್ಲಮಿಷ್ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ತುಗ್ರಕ್ ಬಾಬರ್ ಅಕ್ಷರ್	ಪಾನಿಪತ್ ಯುದ್ಧ ಮನ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜೀತಲ್ ನಾಣ್ಯ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜಧಾನಿಯ ಬದಲಾವಣೆ

ಮುಂದುವರಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದ ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾರತಕ್ಕಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.
- ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ರಾಜವಂಶಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಭೂಪಟಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆಟ್ಲಾಸ್ ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದ ದೇಶಗಳು ತಮಿಳು ಸಿನಿಮಾಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆಯಾಕೆ? ಅನೇಕಿಸಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಸ್ವಾಮ್ಯಾಲ್ಯಾನಿಂಗ್

	ಪ್ರಾಣಿವಾಗಿ	ಭಾಗಿಕವಾಗಿ	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ದೆಹಲಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ದೆಹಲಿಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ ಮೊದಲ ರಾಜವಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಸುಲ್ತಾನಾಹಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಸುಲ್ತಾನ ರಾಜರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಪಾನಿಪತ್ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಾಥಾನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ವಿಶದೇಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಮೊಗಲರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ವಿಸ್ತಾರಮೊಂದಲು ಆಕ್ರಮನ ಅನುಸರಿಸಿದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತ: ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ವಿನಿಮಯ, ಸಮಾಜ

ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಭೂಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವಾಗ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಗಳು, ನದಿಗಳು, ಕಾಡುಗಳು, ಮರುಭೂಮಿಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ವೃತ್ತಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೃಗಗಳು, ಸಸ್ಯಗಳು, ಜನರು, ಭಾಷೆಗಳು, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ ಎಲ್ಲವೂ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಬಾಬರ್‌ನಾಮೆ

ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಮೊಗಲ್‌ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಬಾಬರ್‌ನ ನೆನಪಿನ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಾದ ಬಾಬರ್‌ನಾಮದಿಂದ ಅರಿಸಿದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾರತದ ಕುರಿತು ಯಾವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು?

ಭಾರತದ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬಾಬರನು ವಿಶದೇಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತಿಯು ಯಾತ್ರಿಕರನ್ನು ಭಾರತದ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಧಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಯಾತ್ರಿಕರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಕ್ಕಸುಬುಗಳು

‘ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಾಡಲೂ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನಲೂ ಭೂತೆಗೆ ಹಾಗೂ ಮೇವಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ರಾಜರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಆದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಆದಾಯದಿಂದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆದಾಯದ ಅರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ನಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.’

ಅಲ್ಲ-ಬರೂನಿ

ಮಧ್ಯ ಪಣ್ಣಾದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಲ್ಲ-ಬರೂನಿ ಎಂಬ ಯಾತ್ರಿಕನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಆರಿಸಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲ ಬರೂನಿಯ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಕ್ಕಸುಬುಗಳು ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಜನರ ಪ್ರಥಾನ ಕ್ಕಸುಬು ಕೃಷಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಿ, ಧಾನ್ಯಗಳು, ಬೇಳೆಕಳುಗಳು, ನೀಲ, ಕೆಬ್ಬಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಥಾನ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಕೃಷಿಗೆ ಅನುಕಾಲಕರವಾದ, ಆದರೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡದ ಭೂಮಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹೊತ್ತುಹೊದಲು ಆ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯವಾಗಿಸಿ ಅದರ ಒಡೆತನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾದ ಕೃಷಿಕರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಕೃಷಿಯ ಬೆಳವಣಿಗಾಗಿ ರಾಜರು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

- ನೀರಾವರಿ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು.
- ಬೀಜಗಳನ್ನು ವಿಶರಿಸಲಾಯಿತು.
- ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಮಧ್ಯಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೌಕರರಿಗೆ ವೇತನವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಖ್ರಾತ ಎಂದೂ ಮೊಗಲರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಗಿರ್‌ದಾರಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

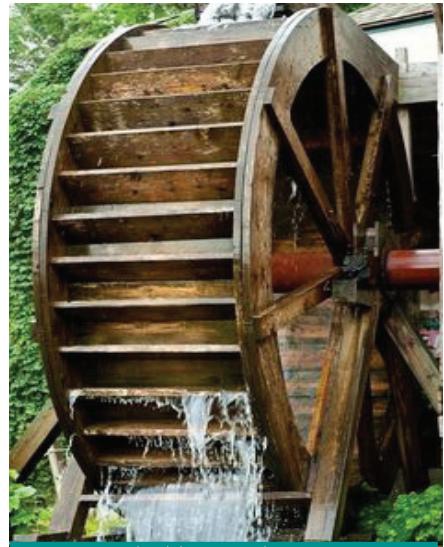
ಸುಲ್ತಾನರಾಹಿ ಹಾಗೂ ಮೊಗಲರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಘಟಕಗಳು ಯಾವುವು? ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

ಕೃಷಿಯೋಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಲವು ಕ್ರೀಕುಸುಖಗಳೂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳು ಯಾವುವು? ಚರ್ಚೆಡಿರಿ.

● ಕಬ್ಜಿಣದ ಕೆಲಸ

ನೇಯ್ಯಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರೀಕುಸುಖಗಳು ನಗರಗಳ ಪ್ರಥಾನ ಕಸುಖಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಹತ್ತಿ, ನೀಲಿ, ರೇಶ್ಮೆನೊಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನೇಯ್ಯಿ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಪ್ರಬಲಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ಭಾರತೀಯ ನೇಯ್ಯಿದಾರರು ವಿಭಿನ್ನ ಗುಣಗಳು ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣಗಳಿರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದರು. ರೇಶ್ಮೆ, ಹತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಣೆ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇಯಲು ಹೊಸ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ನೊಲನ್ನು ನೊಲುವ ಚರಕ ಹಾಗೂ ನೇಯ್ಯಿಗಿರುವ ಲಾಳಿಯೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಾನವಾಗಿದ್ದವು. ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಲು ನೀಲವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತವಾದುವು.

ಕ್ರೀಕರು ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ
ಬಳಕುತ್ತಿದ್ದ ಜಲಸರ್ಕಾರ ಮಾದರಿ

ಚರಕ

ಕ್ರಿಷ್ಣಕೇತ್ರವು ನೇಯ್ಯಿ ವ್ಯವಸಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚೆಡಿರಿ.

ವಾಷಾರವೂ ನಗರಗಳೂ

ವಿಜಯನಗರ ಎಂಬ ಮಹಾನಗರವು ಪ್ರಾವಾದ ಗೋಡೆಯಾಗಿರುವ ಪರ್ವತಶಾಲುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಕಣಕವಾದ ಉದ್ಯಾನಗಳೂ ಉಪವನಗಳೂ ಇವೆ. ಸಂಪನ್ಮೂದಿಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ನಗರದ ಅಂಗಡಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ.

ನಿಕೋಲೋ ಕೋಂಡಿ

ನಿಕೋಲೋ ಕೋಂಡಿ

ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ ಇಟೆಲಿಯ ಯಶ್ವಿಕನಾದ ನಿಹೋಲೋ ಹೋಂಡಿಯ ವಿಜಯನಗರದ ಕುರಿತು ನೀಡಿರುವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಲ್ಲವೇ ಕೃಷಿರಂಗದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಸಾಂಭಾರಪದಾರ್ಥಗಳು, ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳು, ಚರ್ಮ, ರತ್ನಗಳು, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಲೋಹಗಳು, ಮುತ್ತು, ಆನೆಯ ದಂತ ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಹೊರಡೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಸಂಪತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಕಡೆಗೆ ಆಕಾರಿಸಿತು. ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಕ್ಷಾಲಿಕೋ ಮತ್ತು ಕ್ಷಾಲಿಕ್ಕೋ

ಕೋರಿಂಗು ಕೋಡಿನಿಂದ ಹತ್ತಿಯು ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಇತರ ಕಡೆಗಳಿಗೆ ರಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್‌ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ‘ಕ್ಷಾಲಿಕೋ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೋರಿಂಗುಕೋಡನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಕ್ಷಾಲಿಕ್ಕೋ ಎಂದು ಕರೆದರು.

- ಚೀನೀಯರು
- ಅರಬಿಗಳು
- ಪ್ರೋಚುರ್ಡಗೀಸರು
- ದಚ್ಚರು
- ಇಂಗ್ಲೀಷರು
- ಪ್ರೇಂಚರು

ರಾಲ್ಫ್ ಫ್ರಿಚ್

ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಸಗರಗಳು ಸಂಪತ್ತವುಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಗರಗಳ ಬೀದಿಬದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರೇರಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಉತ್ಸನ್ಧನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಾಗಿವೆ, ದೆಹಲಿ ಹಾಗೂ ದೌಲತಾಬಾದ್ ಸಗರಗಳು ವಣಿರಂಜಿತವಾಗಿವೆ.

ಐಬನ್ ಬತ್ತೂತ

ಆಗ್ರಾ, ಘೋರ್ ರಾಸಿತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಅಹಮ್ಮಾಬಾದ್ ಸಗರಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡನಗರವಾದ ಲಂಡನ್‌ಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿವೆ. ದೆಹಲಿಯಾದರೋ ದೊಡ್ಡಮುತ್ತಳ್ಳ, ಸಂಪದರಿತವಾದುದೂ ಆಗಿದೆ...

ರಾಲ್ಫ್ ಫ್ರಿಚ್

ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದ ಮೊರೋಕ್ಕೊ ಯಾತ್ರಿಕನಾದ ಏಬನ್ ಬಶ್ತೂತ ಹಾಗೂ ಮೊಗಲರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಯಾತ್ರಿಕನಾದ ರಾಲ್ ಫ್ರಿಚ್ ಅವರು ಭಾರತದ ನಗರಗಳ ಕುರಿತು ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಿರಲ್ಪವೇ.

ಇದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ನಗರಗಳ ಕುರಿತು ಯಾವೆಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ? ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ.

ಉತ್ಪಾದನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂತೇಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ನಗರಗಳು ಬೆಳೆದುಬಂದವು. ಧಾಕ್, ಪ್ರತ್ಯಾನ್, ಕಂಚೀಪುರ, ಉರಂಮೂರ್, ಮಧ್ಯರ್ಷೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಕ್ಯೆಕ್ಕೆಬುದ್ಧಿಗಳಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ನೌಕರರು, ಪರಿಚಾರಕರು, ಗುಲಾಮರು, ಭಿಕ್ಷುಕರು ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಥಾನ ನಗರವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಪ್ರಥಾನ ವ್ಯಾಪಾರಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಖೂಪಟದಿಂದ ಕಂಡುಹಾಳ್ಳಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಭೋಗ್ಯೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ.

ಕಸುಬಿನ ಕೇಂದ್ರಗಳು

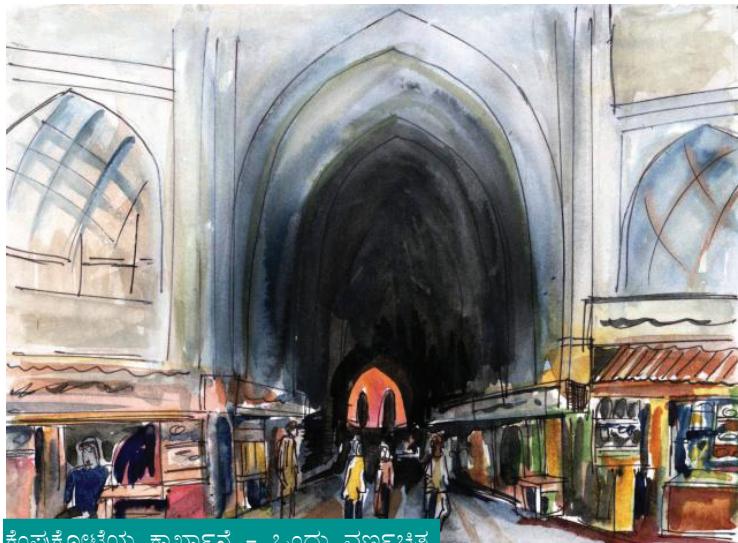

ಬನಿಯರ್

ಕಾಶಾನೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಕೋಣೆಗಳು ಹಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೈಟಿಗಾರನ ಕೃಕೆಳಗೆ ಹೊಲಿಯುವವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಚಿನ್ನದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು, ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವವರು, ಒಪ್ಪಲಿ ತಯಾರಿಸುವವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬನಿಯರ್

ಬನಿಯರ್ ಎಂಬ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ, ಕಸುಬಿನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಕಸುಬಿನ ವಿಭಾಗಗಳ ಪುರಿತು ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಂಪ್ಯೂಟೆಚೆಯ ಕಾರ್ಯಾನ್ವಯ - ಒಂದು ವಣಾಚಿತ್ರ

ಕಾಶಾನೆಗಳೆಂದರೆ ಮೊಗಲ್ ರಾಜರುಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುಗಳ ಅರವನೆಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಿಶರಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಕಾಶಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಕಸುಬಿನ ಪಂಗಡಗಳಿದ್ದವು?

ಜನಚೀವನ ರೀತಿ

ಮೇಗಲರ ಕಾಲಫುಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಪ್ರೇಂಚ್ ಯಾತ್ರಿಕನಾದ ಉಪನಿಷತ್ಯರ್, ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳದ ಜನರ ಜೀವನ ರೀತಿಗೂ ಉದುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಿಗೂ ಆಹಾರ ಕ್ರಮಕೂ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವೃತ್ತಾಸಗಳಿವೆ. ಅಗತ್ಯಕ್ತಿತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರ್ಣಾರಂಜಿತವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುವವರನ್ನೂ ನಾಮಮಾತ್ರವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುವವರನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಉಪನಿಷತ್ಯರ್

ಅಪನಿಷತ್ಯರ್

ಈ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಯಾವೆಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ?

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ನೆಲೆಸಿಂತಿತ್ತು. ಅವುಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದು ನೋಡೋಣ.

- ಜಾತಿ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದವರು ಆರ್ಥಿಕ ಪದವಿಗಳು ನಿರಾಕಾರಿಸಲಬ್ಬಿದ್ದವು.
- ರಾಜರು, ಪ್ರಭುಗಳು, ಪ್ರಮೋಹಿತರು, ಸೌಕರರು ಮೊದಲಾದವರು ಉನ್ನತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ಕೈಕೆಸುಖಿಗಳು ಕೈಕೆಯಲ್ಲೂ ನಿರತರಾದವರು ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಿಗೂ ಅವರದ್ದೇ ಆದ ಆಜಾರ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳು ಇದ್ದವು.
- ಸತಿಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು.

ಜ್ಞಾನಕೇಂದ್ರವಾದ ಭಾರತ

ಭಾರತೀಯರಾದ ನಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಇತರರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಕಷ್ಟವಿದೆ. ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞನಿಗಾಗಿ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯರು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವವರು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಚದುರಂಗ, ಪಂಚತಂತ್ರಕಥೆಗಳು, ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬವರ್ಗಗಳು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಭಾರತ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ....

ಅಮೀರ್ ಖುಸು

ಇದು ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಕವಿ ಅಮೀರ್ ಖಿಸ್ತಿನಿನ ಮಾತುಗಳಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಕಾಸದ ಕುರಿತು ಇದರಿಂದ ಏನೆಲ್ಲ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು?

ನಲಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕುರಿತು ಹಿಂದಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚಚೆಸಿದ್ದೇವಲ್ಲವೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲದ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಈ ಶಿಕ್ಷಣಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞನೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬನಾರಸ್, ಆಗ್ರಾ, ಲಾಹೋರ್, ಕಾಂಬಿ, ಮಥುರ, ದೇಹಲಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣಕೇಂದ್ರಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ, ಎಂಬೀ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರ ರಚನಿದ ‘ಲೀಲಾವತಿ’ ಯು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಒಂದು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿತ್ತು. ಜ್ಯೇಷ್ಠರ, ದೇಹಲಿ, ಉಜ್ಜೀವಿ, ಬನಾರಸ್ ಎಂಬೀ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಖಗೋಳ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಪರಿಣಯನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದವು.

‘ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ-ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರಂಗಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ’
ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಸೆಮಿನಾರ್ ಏರಪಡಿಸಿರಿ.

- ಮಧ್ಯಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯಾತ್ರಿಕರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಆ ಕಾಲ�ಟ್ಟದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ಮಧ್ಯಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿದೇಶೀಯರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು.
- ಕ್ರೈಸ್ತ-ವಾರ್ಯಪಾರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ರಾಜರು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.
- ಮಧ್ಯಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೇಕಸುಬುಗಳೂ ವ್ಯಾಪಾರಕೇಂದ್ರಗಳೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದುವು.

- ಕಾಶಾಂನೆಗಳೆಂದರೆ ಮೋಗಲ್ ರಾಜರುಗಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುಗಳ ಅರಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವಿಶರಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ಮಧ್ಯಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯು ನೆಲೆಸಿಂತ್ತು.
- ಭಾರತವು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಪ್ರಧಾನ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವವುಗಳು

- ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ತೀಳಿಯುವುದು.
- ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಜನರ್ಜೀವನ ರೀತಿ ಎಂಬಿವ್ಯುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.
- ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾರಣವಾದುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತವು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವುದು.

ವೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ

- ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಕೃಷಿರಂಗದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದವು. ವಿಶದೇಕರಿಸಿರಿ.
- ನೇಯ್ಯಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯು ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದುವು?
- ಕಾಶಾಂನೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳೊಳಗಿನ ಸಾಮ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿರಿ.
- ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಯಾಶ್ಚಿಕರನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಫೋಟೋಗಳು ಯಾವುವು?
- ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತವು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೇತ್ತದಲ್ಲಿ ಗಳಿಂದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿರಿ.

ಮುಂದುವರಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರವಾಸ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮಧ್ಯಕಾಲದ ಭಾರತದ ಪ್ರಥಾನ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇಂದಿನ ಯಾವೆಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರಿ.
- ವಿವಿಧ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಯಾಶ್ಚಿಕರ ಮತ್ತು ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಸ್ವಾಮೋಲ್ಯನಿರ್ಣಯ

	ಪ್ರಾಣವಾಗಿ	ಭಾಗಿಕವಾಗಿ	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯಾಶ್ಚಿಕರು ಯಾರೆಲ್ಲ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಯಾಶ್ಚಿಕರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಜನజೀವನ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಸಾವಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ವುದ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ನೇಯ್ಯಿಗೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ನಗರಗಳ ವಿಕಾಸವನ್ನು ವಿಶದೇಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			

3

ಕೇರಳ : ಮಣ್ಣ-ಮಳೆ-ಮಾನವ

"ದಾರ.....ಸ್ಪೆಲ್ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಿ..."

ಲಾರಿಗಳಿಂದ ಗೋಳಿಂಟಿಲದೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುವ ತಲೆಹೊರೆ ಹಾರ್ಮಿಸಕರು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ ನಾನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ತರಕಾರಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ!

ಚೀನಿಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವೀಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಟು ಹಾಗೆ ರಾಶಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಪಡುವಲಕಾಯಿ, ಕ್ಯಾರೆಟ್, ಕ್ಯಾಬೆಜ್, ಬಾಳಿಗೊನೆ, ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ, ಹಾಗಲಕಾಯಿ.... ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಧದ ತರಕಾರಿಗಳು! ರಚಾದಿನದ ಮರು ದಿವಸವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಜನರಟ್ಟಣೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಈ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುವರು?

ಮೈಸೂರು, ಉಡಿ, ಮೆಟ್ಟಪಾಳಯಂ, ಕುಬಂ, ತೇನಿ, ಒಟ್ಟಭತ್ತಂ, ನಾಗರ್ಕೋವಿಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಸ್ಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಂದೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಆಹಾರವಾದ ಅಕ್ಕಿಯ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು

ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ದೂರದ ಸೀಮಾಂದ್ರಿಂದಲೂ ಒಡಿಶಾದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಮೊಸು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಪಚ್ಚಿಹಸರು, ಕಡಲೆ.... ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳು ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗ್ಗಣಿಂದ ತಲುಪುತ್ತವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಇನ್ನು ಹೊವುಗಳೋ? ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಚೆಂಡುಹೂ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ತಾವರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಹೊವುಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ತಲುಪುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗತ್ಯವಾದ ತರಕಾರಿಗಳು, ಹೊವುಗಳು ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವುಗಳೂ ಹೊರತಾಗ್ಗಣಿಂದ ತರಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದು ಯಾಕಾಗಿರಬಹುದು?

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರತಾಗ್ಗಣಿಂದ ತರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಹೊವುಗಳು ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದುದು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಿರ್ಯೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ.

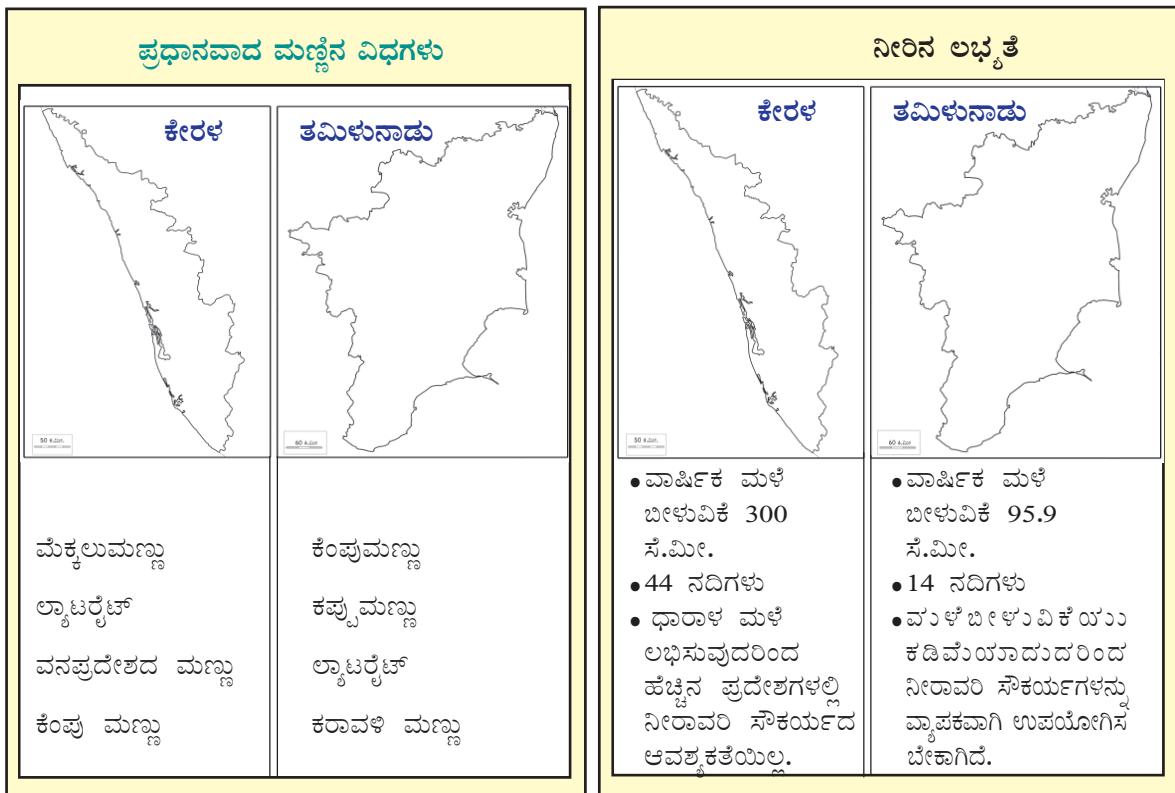
ತರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಕೃಷಿ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೇ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವೆಲ್ಲ ಮೂಲಭೂತ ಘಟಕಗಳು ಬೇಕಾಗಿವೆ?

- ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣಿ
  - ಸೂಕ್ತ ಹವಾಗುಣ
  - ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ
  - ಮಾನವ ಶ್ರಮ
- ಇನ್ನಿತರ ಘಟಕಗಳಿಂದರೆ ಬರೆಯಿರಿ.

ನರೆಯ ರಾಜ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಹೋಲಿಕೆ

ಕೇರಳಕ್ಕೆ ತರಕಾರಿ, ಹೊಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಇತರ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಲುಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಮುಂದಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಕೇರಳದ ಕೃಷಿ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನಾಶೋಮ್ಮುಕ್ತಿ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುವ. ಈ ಮೊದಲು ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮೂಲಭೂತ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಲಿಸೋಣ. ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ತಖ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಕೇರಳ ಹಾಗೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣನ ವಿಧಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೃಷಿಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣ ಇರುವುದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಮಣ್ಣ ಬೀಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಾ ಕೇರಳವು ತಮಿಳುನಾಡಿಗಿಂತ ತುಂಬಾ ಮುಂದಿದೆ. ಉಳಿದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸುವಾಗ ಯಾವೆಲ್ಲ ನಿಗಮನಗಳಿಗೆ ಬರಬಹುದು?

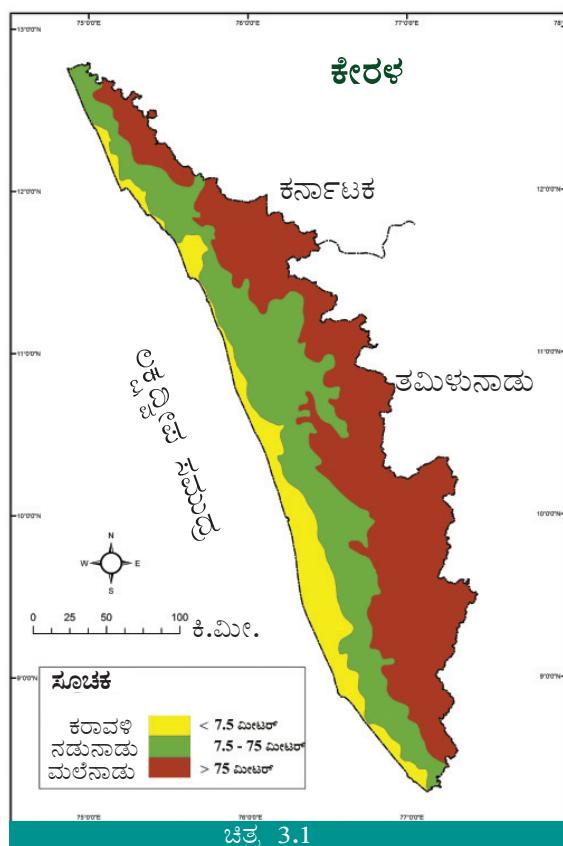
ತಮೆಳುನಾಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವಾಗ ಕೇರಳವು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತಲ್ಲವೇ?

ಕೃಷಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಈ ಸ್ನೇಹಿತೆಗಳನ್ನು ಕೇರಳವು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿತ್ತು. ಕೇರಳವು ತಂಗು, ಭತ್ತ, ಮರಗೆಣಸು, ಸುವಣಿಗಡ್ಡೆ, ಮೂಡೆಗೆಣಸು ಮೊದಲಾದ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲದೆ ಕರಿಮೆಣಸು, ಶುಂಠಿ, ಎಲಕ್ಕಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸುಗಂಥದ್ರವ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೇರಳದ ಈ ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳ ಕುರಿತು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವು.

ಕೇರಳದ ಭೂಪ್ರಕೃತಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ

ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದಿರುವ ಎತ್ತರದ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಕೇರಳವನ್ನು ಮಲೆನಾಡು, ನಡುನಾಡು ಹಾಗೂ ಕರಾವಳಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದೆಂದು ಹಿಂದಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಲಿತ್ತಿರುವಿರಿ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ

ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ಕೆಲವು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಗಳು ಇವೆ. ನಮ್ಮ ಭೂಪ್ರಕೃತಿಯ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ವಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನೂ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಮಲೆನಾಡು

ಕೇರಳದ ಪ್ರಾವಾದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ, ಮಂಜು ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡು ಮಳೆ ಇತರೆಡೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ತುಂಬಾ ಎತ್ತರವಿರುವ ಸಹ್ಯಪರ್ವತ ಸಾಲುಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಏಲಕ್ಕಿ, ಕರಿಮೆಣಾಸು, ಶುಂಥಿ, ಅರಿಶಿಣ ಮುಂತಾದ ಸುಗಂಧದ್ವರ್ವ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಹಾಗೂ ಚಹಾ, ಕಾಫಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹವಾಗುಣ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಮಾಡುವ ಏಲಕ್ಕಿ, ಚಹಾ ಎಂಬೀ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತುದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು (ಚಿತ್ರ 3.2). ಈ ಬೆಳೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

- ತಾಪಮಾನ 30ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ
- ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಲಭಿಸುವ ಮಳೆ
- ನೀರಿಂಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ಮಣ್ಣ

ಭೂಪಟ (ಚಿತ್ರ 3.1) ವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಲೆನಾಡು ಭೂಪ್ರಕ್ಷತಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಸುಗಂಧದ್ವರ್ವ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೇರಳವು ವಿದೇಶಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತೆಂದು ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೇರಳದ ಹವಾಗುಣದಲ್ಲಾ ಭೂಮಿಯ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಾ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಬಾಧಿಸಿತು.

ಚೋನ್ ಚೋಸೆಫ್ ಮಫಿಂ

ಅ ಯು ಲೇ ಇಂಡ್ ದೇಶದ ವರಾದ ಇವರನ್ನು ಭಾರತದ ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿಯ (1872 - 1957) ಪಿತಾಮಹನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವರು ಸ್ವೇಚ್ಛಿತರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಪೆರಿಯಾರ್ ನದೀತೀರದ ಆಲುವಾಕ್ಕಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ 1902ರಲ್ಲಿ ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ನಂತರ ಅವರು ಕೊಣ್ಣಿಯಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಂಡಕ್ಕಿಯತ್ತಾನ ಸ್ವೀಪೆ ಎಂದ ಯಾರಿನಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ದೇಶದಿಂದ ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮಫಿಂ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಪ್ಲಾಂಟರ್ ವ್ಯಾತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿವೇತನ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಆರಾಧನಾಲಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ನಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶವು ಯಾವೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಳ ಕೃಷಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ?

 ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ನೀವು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಬೆಳಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ಯಾಕಾಗಿ?

ನಡುನಾಡು

ನಡುನಾಡು ಎಂಬುದು ಕರಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿರುವ ಭೂಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಆಹಾರಧಾನ್ಯ, ತರಕಾರಿ, ಗಡ್ಡೆಗಳಾಗಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ನಡುನಾಡಿನ ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಳನ್ನು ನಡುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಣ (ಚಿತ್ರ 3.3) ನೋಡಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿ.

ಚಿತ್ರ 3.3

ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಲಭಿಸುವ ಮಳೆ, ಈ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಚೀನ ಬೆಳಗಳಲ್ಲಿನ ಲ್ಯಾಟರ್‌ಟ್ರೆಚ್ ಮಣಿನ ಹಾಗೂ ನದೀತಟದಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪಗೊಂಡಿರುವ ಮೆಕ್ಕಲುಮಣಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ದಪ್ಪವಾದ ಪದರು ಮೊದಲಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಖಾಟಕಗಳು ನಡುನಾಡಿನ ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇರಳದ ಪ್ರಥಮ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಯಾದ ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮರಗೆಣಸು, ಮೂಡೆಗೆಣಸು, ಸುವಣಾಗಡೆ ಮೊದಲಾದ ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳು ಹಾಗೂ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೇಂದ್ರಾಬಾಳೆಯ ತೋಟಗಳೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದವು. ನಡುನಾಡಿನ ಈ ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯವು ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳನ್ನೂ ಇಂದು ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ನೆಟ್ಟು ಹಾಲು ತೆಗೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅದು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ರಬ್ಬಿನ ಹಿರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೈಟರು ಪರಂಪರಾಗತ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ರಬ್ಬರ್ ಕೈಟಿಯತ್ತೆ
ಆಕಷಿಕ ತರಾಗಲು ಕಾರಣವೇನಾಗಿರಬಹುದು? ಇದು ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ
ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು?

ಕರಾವಳಿ

ಚಿತ್ರ 3.4

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶವು ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಿಲ್ಲದ ಭೂಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳು ಯಾವುವು? ಚಿತ್ರ 3.4ನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ತಗ್ಗಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮೆಕ್ಕಳು ಮಣಿನ ನಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಗೂ ಕರಾವಳಿಯ ಉಪಿನ ಅಂಶದಿಂದ ಕೊಡಿದ ಮೆಕ್ಕಳು ಮಣಿನ ತೆಂಗಿನ ಕೃಷಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಜನವಾಸ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಲು ಆರಂಭವಾದುವು. ಇದು ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಕುಸಿತವನ್ನು ಟುಮಾಡಿತು. ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ, ಕೊಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಂಟಾದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಕೃಷಿಯ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲಿರುವುದು ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಕಷಿಕ ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಚರ್ಚೆಸಿರಿ

ಭೂಪ್ರಕೃತಿ, ಹವಾಗುಣ, ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ, ಮಣಿನ ಫಲವತ್ತೆ ಎಂಬಿವುಗಳು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ವಾಳಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರಲ್ಪಟೆ? ಆದರೂ ಕೇರಳದ ಕೃಷಿ ವಲಯ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಕಾರಣವಾದ ಸ್ನಿಪ್ಪೇಶಗಳು ಯಾವುವು? ಚರ್ಚೆಸಿರಿ.

ಕೃಷಿಯನ್ನು ಹೃದ್ಯವಾಗಿಸಿದ ನಾಡು

ಕೇರಳವು ಒಂದು ಕೃಷಿಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಎಂಬಂತೆ ಅನೇಕ ಹಬ್ಬಗಳೂ ಆಜಾರಗಳೂ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಹಿಂದಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಲಿತ್ತಿದ್ದೀರಿ.

ನಮ್ಮೊರಿನ ಕೆಲವು ಗಾದೆಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

‘ಸ್ವಾತಿ ಮಳೆ ಬಿಡ್ಡರೆ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಜೋಳ’, ‘ಭರಣ ಮಳೆ ಧರಣ ಬೆಳೆ’ ‘ತೋಟ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಕೋಟಲೆ ಇಲ್ಲ’, ‘ಹಸಿದ ಹಲಸು ಉಂಡ ಮಾವು’ ‘ಬಾಳೆಬೆಳೆದವ ಬಾಳಿಯಾನು’ ‘ಅದ್ದೇ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದವನೇ ಒಡೆಯ’.... ಇವುಗಳು ಕೃಷಿ, ಹವಾಗುಣಗಳೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು ಎಂಬುದರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾದೆಮಾತುಗಳು ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ತೀಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅವುಗಳ ಕೆರಿತು ಚಿಪ್ಪಣೆ ತಯಾರಿಸಿರಿ.

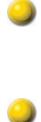
ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಉಪಯೋಗವೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವನ ಕ್ರಮವೂ

ಕೇರಳದ ಕೆಲವು ಪ್ರಧಾನ ಬೆಳೆಗಳ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಅಧಿಕ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಳೆಗಳು	ವರ್ಷ		
	1961	1987 (ಭೂಮಿಸ್ಥಾರ ಲಕ್ಷ ಹಕ್ಕೀರುಗಳಲ್ಲಿ)	2011
ಖತ್ತ	7.5	6.04	2.08
ಮರಗೆಣಸು	2.37	1.72	0.75
ತೆಂಗು	5.05	7.75	8.21
ರಬ್ಬರ್	1.33	3.59	5.40

ಮೂಲ: ಫಾರ್ಮ್ ಗ್ರೈ, ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಆಂಡ್ ಸ್ಟಾಟಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್.

- ಯಾವೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳ ಭೂವಿಸ್ತಾರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ?
  - ಯಾವ ಬೆಳೆಯ ಭೂವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಕಡಿತ ಉಂಟಾಗಿದೆ?
  - ಯಾವೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಗಳ ಭೂವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆಷ್ಟುಂಟಾಗಿದೆ?
- ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುವಾಗ ಯಾವೆಲ್ಲ ನಿಗಮನಗಳಿಗೆ ತಲುಪಬಹುದು?
- ಭತ್ತೆ, ಮರಗೆಣಸು ಎಂಬೀ ಬೆಳೆಗಳ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿರುವಾಗ ರಬ್ಬರ್ ಕೃಷಿಯ ವಿಸ್ತಾರವು ಹೆಚ್ಚಾದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಭೂಮಿಯ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಕೆರೆ, ಬಯಲುಗಳನ್ನು ಮಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಇತರೇ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು, ಗುಡ್ಡ ಅಗೆದು ತೆಗೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಗುಡ್ಡದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕೃಷಿಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಇಂದು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಇಳಿಕೆಯು ಕೃಷಿವಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು? ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಕ್ರಮ

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾವಜರು ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಾ ಹಿತಿಲುಗಳಲ್ಲಾ ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಧುನಿಕ ಉದ್ಯೋಗವಲಯಗಳು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನವರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆಸ್ತಕೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಲಭಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವು ಉಳಿದ ವಲಯಗಳಿಂದ ಲಭಿಸುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿಯು ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ಅವರೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುವ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೇರಳೀಯರು ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ದೂರ ಉಳಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಜೀವನಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಸುರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಹೊಸತೆವಾರಿನ ರೋಗಗಳಾದ ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಹೃದ್ಯೋಗ, ಮಧುಮೇಹ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಇಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೀವನಶೈಲಿ ರೋಗಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವರು.

ಕೈಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬದಲಾದ ಕೇರಳೀಯರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ? ಪಟ್ಟ ಮಾಡಿರಿ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯವಾದ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬದಲಾದ ಕೇರಳೀಯರು ಇಂದು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಥಾನ ಸಮಸ್ಯೆಯು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಇಂದು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸಲು ಹಾಗೂ ತರಕಾರಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲೂ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೂ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ದುರ್ಗಂಧ ಹೊರ ಸೂಸದಂತೆ ಮಾಲಿನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಹಲವಾರು ವಿಧಾನಗಳು ಇಂದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಮನೆಯ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳೆತು ಹುಡಿಯಾಗುವವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಎರೆಮುಳ ಕಾಂಪ್ಲೇಸ್‌ಟ್ ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಮೀಪದ ಕೃಷಿಭವನದಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಜೈವಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಯೋಗ್ಯಾಸ್ ತಯಾರಿಸುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಬಯೋಗ್ಯಾಸ್ ಪ್ಲಾಂಟ್ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸರಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಪರಿಸರವನ್ನು ಮಡುಕುವ

ಕೇರಳದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನಾವಿಂದು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡೆವಲ್ಲವೇ?

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಪರಿಸರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ನಮ್ಮೆ ಮುಂದಿವೆ. ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

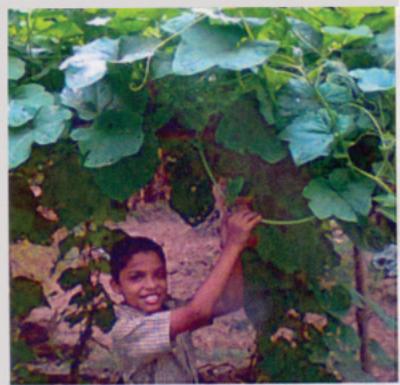
ಪ್ರೇಂಟನ ಡಬ್ಲಿಯಾರ್ಡಲ್ಲಿ ಬಾಲುವಿನ ಚಿಕ್ಕ ಕೃಷಿ

ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾವಕಾ
ಶವು ಕಡೆಮೆಯಾದುದರಿಂದ
ಟ್ಯಾರೇಸಿನಲ್ಲಿ ಗೋಣಬೆಳ್ಳಿಲ್ಲಾ
ಳನ್ನ ಮತ್ತು ~

**ಮಗು ಖಿಯಾಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾದ ಅಮೃತ
ಕ್ರಾತಿ ನೋಡು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ಶಾಲೆಯ ವಿಷಯ**

ಪುಯಾತಿ ನೇರೆ ಶೀಂಬಳನ್ನೇ ಬು
ಕೃಷಿಗೆ ತನ್ನ ಅಮ್ಮೆ ಶೀಂಬಳನ್ನೇ ಬು
ಯನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸುಕೊಂಡಳು. ಪುಯಾತಿ ಕೃಷಿ
ಭವನದ ಮಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿಯು
ಶೀಂಬಳ ಸ್ಥಿರ್ಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು.
ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹಿತ್ತಿಲ ಕೃಷಿಗೆ
ತರಕಾರಿ ಬೀಂಬಳನ್ನು ಕೊಡ್ಡುಗ ವೃಟಿ
ಸಿಯಾಳಿಗೆ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಥಳವಾಕ್ಯವಿಲ್ಲ
ಎಂಬ ವ್ಯಾಘರ್ಯ ವಾದಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮೇನಿನಲ್ಲಿ ಗೋಳಿ
ಚೇಲ ಮತ್ತು ಮತ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ನು ತುಂಬಿ ಬಜ
ಪಾರಿದ ಪರಿವೆ, ಚಂಡೆ, ಕೊಮೆಣೆಗೋ, ಬದನೆ,
ಮೆನ್ನಸು, ಕ್ಯಾಂಬೊ, ಮಾರ್ಗೋಸುಗಳಲ್ಲಿ ಚನ್ನದಂತವ
ಪಂಢಿ. ಪುಯಾತಿ ಕೃಷಿ ಅಭಿಸೂರ ಮತ್ತು ಬಂದುವಿನ
ನೇತ್ರುತ್ಪದಲ್ಲಿರುವ ನಿರ್ಪೂರ ಶಾಂತವ ತಾಂತ್ರಿಕ
ಸಮಾಂತರವನ್ನೂ ಧೀರಿಸು.

ଆମ୍ବାନ ହିତିଲତେଳି

క్షీణియు అవగా విలేపమాదంతప ఒండు అనుభవమాగిదే
యొండూ మనుయు హితిల్లి శ్రంతవాి కృషి మాచిదురచ
మాలిక కెసి మాదలు అగట్టిపుచ అతప్పిన్నాడు వాగు
ఆగు మనోసాధనయొచ్చి దుర్భాగ్యమాగి అమల్లి ద్వా
ధపుతిసాను. నిత్యాను సుముఖే అయి అడవుచ సమయయను
గేలుయొదుగి సేరిపోయి కృషిలింగాల్లి ఏపటుగు
తుండు మచువాద లులిన తరకాలిగల లుఫులిచు.

ಚිත්‍ර 3.5

ಪರ್ಯಾಯಗಳೂ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂ

ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಮನ್ನು ಯಾಕೆ?

ಕೃಷಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಮನ್ನು ಇಲ್ಲ. ಇದು ನಗರವಾಸಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೂರಾಗಿದೆ. ಹೈದ್ರೋಫೋನಿಕ್ಸ್ ಎಂಬುದು ಅದಕ್ಕೂಂದು ಪರಿಹಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನಿನಿಜ ಲವಣಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇರುಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ತೆಗೆದು ಸಿಪ್ಪೆ, ಹರಳು ಮನ್ನು, ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

ವರ್ಟಿಕಲ್ ನೇಟ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಳ ಇರುವವರಿಗೂ ಹೊಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತರಹಾರಿ ತೋಟ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಬಿದಿರು ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಬಲೆಯನ್ನು ಎಳ್ಳಿದು ಕಟ್ಟಿ ಈ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಬಳಿಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಬಾಗಿ ಹರಡಲು ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶದ ಕೊರತೆಯು ಸಿಹಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಘೇರಿನಿಂದ ಬಯಲುಗೆ

ಚತ್ರ 3.6

ಪರಿಸರ ಸೈಹಿ ಕೃಷಿಗೆ ನೂರು ಶೇಕಡಾ ಬೆಳೆ

ಪಿ.ಜಿ.ಫೋಮಾಸ್ ಕಟ್ಟನಾಡಿನ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಪರಿಸರಸೈಹಿ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕೃಷಿಕ್ಕೆ ತ್ರೈದ ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಭತ್ತದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಹೇಗೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡವೇ? ಇದೋ ಕೇಳಿರಿ.

ಸೆಗಣೆ, ಗೋಮೂತ್ರ, ಬಯಲಿನ ಮನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ (ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಡಡಿ) ಕೆಲವು ದಿನ ಮುಚ್ಚಿಟರು. ನಂತರ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಭತ್ತದ ಸಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿಮುಕಿಸಿದರು. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಿಶ್ರಣವಾದುದರಿಂದ ಸಸ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು 15 ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಲ ನೀಡಿದರು. ಅರೋಗ್ಯಪೂರ್ವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಭತ್ತದ ಸಸಿಗಳೆ ತುಂಬಾ ತನೆ. ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ ಇತರ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ $2\frac{1}{2}$ ಟನ್ ಭತ್ತ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಫೋಮಾಸ್‌ಗೆ ಲಭಿಸಿದು 3 ಟನ್ ಭತ್ತವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಲ್ಲ ಅನುಕರಣೀಯವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಇಂದು ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುನಃ ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಮಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಮಣಿನ ನೀರು ಇಂಗುವ ಸಾಮಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ತೇವವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ ಆಗಿದೆ.

ಸರಕಾರದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ

ಕೇರಳದ ಕೃಷಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಸರಕಾರದ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅವಿಷ್ಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಜನರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಯೋಜನೆಗಳೂ ಸರಕಾರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. V.F.P.C.K (Vegetable and fruit promotion council,Kerala) ಯೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಹಣ್ಣುಗಳು, ತರಕಾರಿಗಳು, ಸುಗಂಧದ್ವರ್ವಾ ಬೆಳೆಗಳು, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳು, ಅಣಬೆ, ಜಾನಪದ ಸಸ್ಯಗಳು ಎಂಬವುಗಳ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಾರ್ಡ್‌ಕಲ್ಚರ್ ಮಿಶನ್ ಹಾಯ್‌ನಿವೆಹಿಸ್‌ಸ್ಟೀಡೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದು ಜೇನೆಕೃಷಿಯನ್ನೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ ಮಿಶನ್ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಕೆಲವು ಮೂತನ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳು

ಹಸಿರು ಮನೆ ಕೃಷಿ (Green house Farming)

ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಶೈತ್ಯ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಬಿನ ಮೇಲಾಘಾತಕೀಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

ನಿಖರ ಕೃಷಿ (Precision Farming)

ಇದು ಆಯು ಪ್ರದೇಶದ ಮಣಿಗೂ ಬೆಳೆಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲಾ ಅಗತ್ಯವಾದ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು (ನೀರು, ಗೊಬ್ಬರ ಇತ್ಯಾದಿ) ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಕೃಷಿವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೀರು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಲಭಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ಫರ್ಟಿಂಗೇಷನ್ (Fertigation)

ಫರ್ಟಿಂಗೇಷನ್ ಎಂದರೆ ನೀರು ಹಾಗೂ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತ್ವಿಪ್ರೂರ್ಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡುವ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಲೀನಗೊಳ್ಳುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ಹೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಕರ ದಿನ

**ಸಿಂಹಮಾಸ 1, ಕೃಷಿಕರ ದಿನವಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಷದ ಕೃಷಿಕರ ದಿನವನ್ನು ನಿಮ್ಮ
ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಚರಿಸುವಿರಿ? ನೀವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅಲೋಚಿಸುವಿರಲ್ಲವೇ?**

ಹಸಿರು ಕೇರಳ

ಕೇರಳದ ಭೂಪ್ರಕೃತಿ, ಮಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಹವಾಗುಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೃಷಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸುವ ಜೀವನಶೈಲಿಗೆ ಕೇರಳೀಯರು ಬದಲಾಗಬೇಕಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬವೂ ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯಾದ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿತಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದು, ಶಾಲೆಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯಾದ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಶಾಲೆ ಆವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷಿಮಾಡುವುದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ತೋಟದಲ್ಲೋ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಡುವುದರಿಂದ ಜೀವನಶೈಲಿಯಿಂದ ಬರುವ ರೋಗಗಳೂ ಇಲ್ಲದಾಗುವುದು.

ಹೀಗಿರುವ ನಾಳಿನ ದಿನಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಪರಿಸಿದರೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಭೂಪ್ರಕೃತಿ, ಮಣ್ಣ, ಹವಾಗುಣ, ಮಳೆ, ನದಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೃಷಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮರಳಿಪಡೆಯಲು ನಾವೆಲ್ಲ ಕೇಜೋಡಿಸೋಣ.

ಕ್ರೋಡಿಕರಣ

- ಕೇರಳದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವು ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.
- ಕೇರಳದ ಭೂಮಿಯ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಇದು ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.
- ಜೀವಿಕ ಕೃಷಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಸರಸ್ವೇಹಿ ಕೃಷಿವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.
- ಕೇರಳದ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾನ್ಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅವಿಷ್ಯಾರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
- ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸರಕಾರದ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವವುಗಳು

- ಕೇರಳವು ಇಂದು ಆಹಾರಧಾನ್ಯಗಳಾಗಿ ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮಂಡಿಸುವರು.
- ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಫಾಟಕಗಳು ಕೇರಳದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಂಡಿಸುವರು.
- ಕೇರಳದ ಭೂಪ್ರಕೃತಿ, ಹವಾಗುಣ, ಮಣಿಸ್ಥನ ವಿಧಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿನ ವೈವಿಧ್ಯವು ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವಿವರಿಸುವರು.
- ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶದೇಕರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು.
- ಆಹಾರಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗಿರುವ ಚೆಟುವಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವರು.

ಮೌಲ್ಯನಿಣಂದಯ ಮಾಡುವ

- ಕೇರಳದ ಭೂಪ್ರಕೃತಿ, ಹವಾಗುಣ, ಮಣಿನ ವಿಧಗಳು ಎಂಬವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯವು ಕೃಷಿ ವೈವಿಧ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆಯೇ? ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ವಿಶದೇಕರಿಸಿ.
- ಆಹಾರ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಯಂತ್ರ್ಯರದಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಯಾವೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಯಾತ್ಮಕ ಹಾಯಂಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ?

ಮುಂದುವರಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಪಾಠುಬಿಟ್ಟಿರುವ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಕೃಷಿಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರಿ. ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಸುವುದು, ಕಳೆತೆಗೆಯುವುದು, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವುದು ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಾಡುವುದರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
- ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂದರ್ಭನ ನಡೆಸಿ ನೂತನ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳ ಹರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.

4

ಉತ್ಪಾದನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾವಚರು ಹಣ್ಣ ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಯೂ ಕಾಡು ಪ್ರೂಣಗಳನ್ನು ಬೇಕೆಯಾಡಿಯೂ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೇನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಲ್ಲವೇ? ಇಂದು ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಜೀವನದ ಕುರಿತು ನಾವು ಅಲೋಚಿಸಬಹುದೆ? ಗುಂಡುಸೂಜಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹಗಳವರೆಗೆ ಎಣಿಸಿದರೂ ಮುಗಿಯದಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಂದು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಒಂದು ದಿವಸ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ನೋಡಿರಿ.

- ಪೆನ್ನ
- ಪ್ರಸ್ತರ
-
-

ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಯಾರಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಸರಕು ಅಂದರೆ ಏನೆಂದು ಅಧ್ಯುಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು? ಸರಕು (*goods*) ಎಂಬುದು ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ, ನೋಡಲು ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ಪಿತಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ನೀವು ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸರಕುಗಳಿಗೂ ಈ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಇವೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡಿರಿ.

ನೀವು ಬರೆದಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಹಾಗೂ ವಿಶರಣೆ ಮಾಡಲು ಅನೇಕ ಜನರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆಯಲ್ಲವೆ. ಸೇವೆ (Service) ಎಂದರೇನು? ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ನೀವು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತುಕವು ಮುಖ್ಯಸಲ್ಪಟಿರುವುದು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಗಿರಬಹುದು. ಅದು ನಿಮ್ಮ ಕೆಗೆ ತಲುಪಿರುವುದು ಹಲವರ ಶ್ರಮವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೆಲ್ಲ ಘಟಕಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ನೋಡುವ.

- ನೌಕರರು
- ಸಾರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯ
- ಪ್ರಸ್ತುಕ ಮಳಿಗೆ
-

ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಸೇವೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಲೋ ಸ್ವೀಕರಿಸಲೋ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಾಪನವು ಒಂದು ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು, ಡಾಕ್ಟರರು ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ನಮಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸೇವೆಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ.

ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ತುಂಬಾ ಇರಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಕಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು.

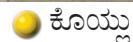
ಉತ್ಪಾದನೆ ಎಂದರೇನು? (Production)

ಮಾನವನ ವಿವಿಧ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರಕು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ (production) ಎನ್ನಬಹುದು. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಲಭಿಸುವುದೇ ಉತ್ಪನ್ನ (product) ಆಗಿದೆ. ಭತ್ತವು ಯಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರ 4.1ನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಿರಲ್ಪಿ.

- ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದು
- ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವುದು/ನೇರಿ ನೆಡುವುದು
- ಕಳೆ ಕೀಳುವುದು
- ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕುವುದು.

ಚಿತ್ರ 4.1

- ಕೊಯ್ಲು
- ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಬೇಪಡಿಸುವುದು.
- ಭತ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಎಂಬ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಫಟಕಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿದೆ?

- ಕಾರ್ಮಿಕರು
- ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು (ಭೂಮಿ,ನೀರು..)
- ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ವಸ್ತುಗಳು (ಗೊಬ್ಬರ, ಬಿತ್ತುವ ಬೀಜ, ಯಂತ್ರಗಳು..)

ಹಲವಾರು ಫಟಕಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೇ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ವಿವಿಧ ಫಟಕಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳು ಎನ್ನುವರು.

ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳು (Factors of Production)

ಚಿತ್ರ 4.2

ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟರುವುದು ಒಂದು ಚಪ್ಪಲಿ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕದ ಬೆಳ್ತಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರ 4.2) ಚಪ್ಪಲಿ ಎಂಬ ಉತ್ಪನ್ನದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಘಟಕಗಳ ಸಹಾಯ ಲಭಿಸಿದೆ?

- ಕಟ್ಟಡಗಳು
- ಯಂತ್ರಗಳು
- ಕಾರ್ಮಿಕರು
- ವಿದ್ಯುತ್
- ಸಂಘಟಕರು
-

ಈ ಎಲ್ಲ ಘಟಕಗಳು ಚಪ್ಪಲಿ ತಯಾರಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದುವು ಎಂದು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಿರಲ್ಪವೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

- ಭೂಮಿ (Land)
- ಪರಿಶ್ರಮ (Labour)
- ಬಂಡವಾಳ (Capital)
- ಸಂಘಟನೆ (Organization)

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ.

ಭೂಮಿ (Land)

ಚಿತ್ರ 4.3

ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ವಿಶಾಲವಾದ ಅಥವಾ ದೂರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯಲ್ಲಿ, ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಭೂಗಭಧದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕವಾದ ಭೂಮಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದು? ಬರೆಯಿರಿ.

- ಮೈನ್
- ನೀರು
- ಅರಣ್ಯ
- ವಾಯು
- ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು
-
-

ಕೇಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸೂಚಕಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಚಚೆಂಡಡೆಸಿ ಭೂಮಿ ಎಂಬ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕದ ವಿಶೇ�ತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಸೂಚಕಗಳು

- ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ?
- ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೆಲಭಾಗದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆ?
- ಭೂಮಿಯ ನೆಲಭಾಗದ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಹೇಗೆ?
- ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೊಗಲು ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಉತ್ಪಾದನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಎಲ್ಲ ಫಟಕಗಳಿಗೂ ಪ್ರತಿಫಲವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಗೇಣ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ (Rent) ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಿಶ್ರಮ (Labour)

ಪರಿಶ್ರಮ ಎಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಫಟಕವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡುವ. ಒಂದು ಹುರಿಹಗ್ಗ ಉತ್ಪಾದನ ಫಟಕವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಯಾವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಚಿತ್ರ 4.4ನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಚಿತ್ರ 4.4

● ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಹುರಿಹಗ್ಗ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಗೆ ಹದಗೊಳಿಸುವುದು.

● ಅಗತ್ಯವಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು.

● ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಯುನಿವರ್ಕಾಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

● ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಿತರಣೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ಬೋದಿಕ ಶ್ರಮ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಹಾಗೂ ಬೋದಿಕ ಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಶ್ರಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲವು ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅದು ಒಂದು ಪರಿಶ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವು ಲಭಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪರಿಶ್ರಮವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ವೇತನವು ಕೆಲಸಗಾರನ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳು ಲಭಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ

ತೆಂಗಿನಮರವೇರಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂದು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಶ್ರಮ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಇಂದೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಪರಿಶ್ರಮು ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ನಾಳಿಗಳಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ತರಬೇತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕನ ಪರಿಶ್ರಮದ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಬಂಡವಾಳ (Capital)

ಬಂಡವಾಳ ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಫಣಕವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರೇಗಾರಿಕಾ ಫಣಕದ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಯಂತ್ರಗಳ ಖರೀದಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ವೇತನ, ಉತ್ಪನ್ನದ ತಯಾರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಚ್ಚಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಖರೀದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಂಡವಾಳವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬಳಸುವ, ನೋಡಲು ಮತ್ತು ಸೃಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಯಂತ್ರಗಳು, ವಾಹನಗಳು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಮೊದಲಾದುವು ಬಂಡವಾಳ(Capital)ದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳುತ್ತವೆ.

ಜ್ಞಾನಬುಂಡುವಾಳ (Knowledge Capital)

ನಾವಿಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞನ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಗಳಿಸಲಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಇಂದು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಬಂಡವಾಳದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು

- ಬಂಡವಾಳವು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.
- ಬಂಡವಾಳವು ಕೆಲಸಗಾರರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಚಲನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕಗಳ ಹಾಗೆ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಫಲವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡಿಯು ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಲಭಿಸುವ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ.

ಸಂಘಟನೆ (Organisation)

ಸಂಘಟನೆ ಎಂಬುದು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಕೆಲಸ, ಬಂಡವಾಳ, ಎಂಬಿವ್ಯೂಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಕರು/ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಕರ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರಲ್ಲವೆ. ಚಿತ್ರವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿದರೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಚೆಟುವಟಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಕರ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಭವು ಸಂಘಟನೆಗೆ ಲಭಿಸುವ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ.

ಕೇಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಘಟಕರ ವಿಶೇ�ತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಸೂಚಕಗಳು

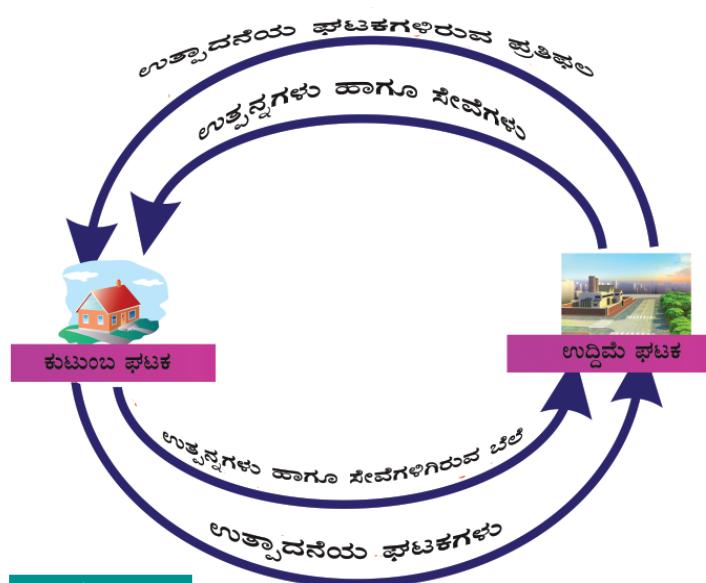
- ಸಂಘಟಕರ ಉದ್ದೇಶವೇನು?
- ಉತ್ಪನ್ನದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಯಾವುವು?
- ಸಂಘಟಕರು ಯಾವೆಲ್ಲ ಫಟಕಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕು?
- ಸಂಘಟಕರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು?
-

ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಒಂದುಗೂಡಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಉತ್ಪಾದನೆಯೂ ತನ್ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನವೂ ತಯಾರಿಸಲುದ್ದುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಎಂಬ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ನಿರಂತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹೇಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವ.

ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವರ್ತುಲ (ಚಕ್ರೀಯ) ಚಲನೆ (Circular flow of Economic Activities)

ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ದಿಶೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಚಿತ್ರ 4.7ನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶವೇ ಫಟಕಗಳು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬ ಫಟಕಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಬ್ಬಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ. ವೊನ್ನವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ತನ್ನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ 4.7

ಮಾನವನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ಪೂರ್ಣಸಲ್ಲಿಡುವಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಬದಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಸಚೇರಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆವುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರವನ್ನು (ಚಿತ್ರ 4.7) ವಿಶೇಷಿಸಿದಾಗ ಏನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು?

- ಉದ್ದಿಮೆ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಪರಿಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ, ಸಂಘಟನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಸುವುದು ಕುಟುಂಬ ಘಟಕವಾಗಿದೆ.
- ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕಗಳಿಗಿರುವ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಗೇರ್ಣಿ/ಬಾಡಿಗೆ, ಕೊಲಿ/ವೇತನ, ಬಡ್ಡಿ, ಲಾಭ ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ಉದ್ದಿಮೆ ಘಟಕಗಳು ಕುಟುಂಬ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ಉದ್ದಿಮೆ ಘಟಕಗಳು ಕುಟುಂಬ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಆಗತ್ಯವಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.
- ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಕುಟುಂಬ ಘಟಕಗಳು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಉದ್ದಿಮೆ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತವೆ.

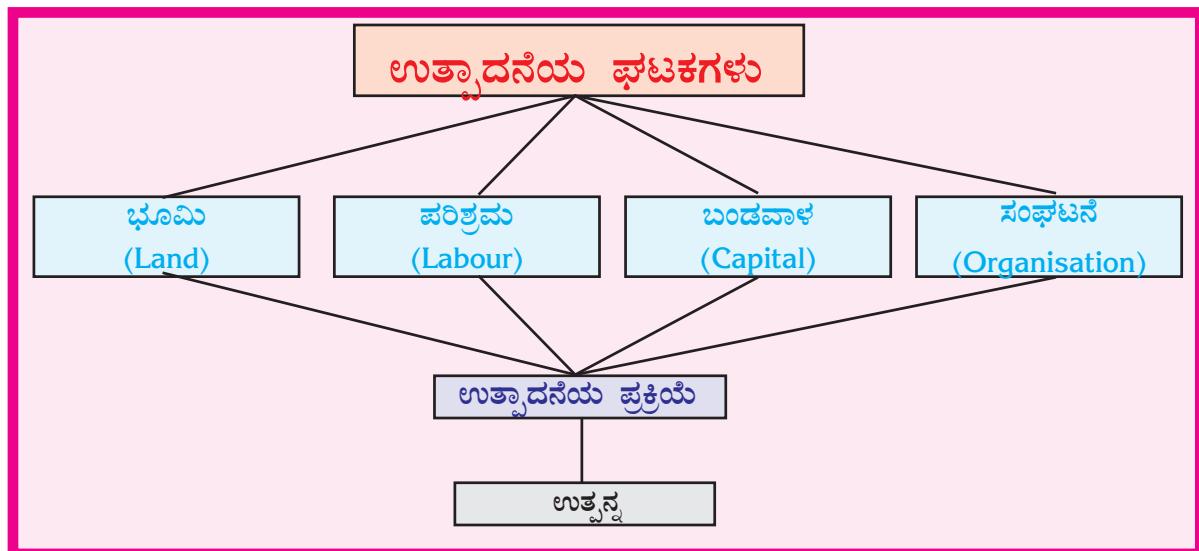
ಹೀಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದರಿಂದ ಆಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಚಕ್ರೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ.

 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದಾದರೋಂದು ಉದ್ದಿಮೆ ಘಟಕವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಘಟಕಗಳು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪನ್ನದ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ತಯಾರಿಸಿರಿ.

ಕ್ಷೋಡೀಕರಣ

- ಮಾನವನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಉಪಯೋಗಿಸುವ, ನೋಡಲು ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರಕುಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
- ಮಾನವನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವುಗಳು ಸೇವೆಗಳಾಗಿವೆ.
- ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು.
- ಭೂಮಿ, ಪರಿಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ, ಸಂಘಟನೆ ಎಂಬವುಗಳು ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಆಗತ್ಯವಾದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳಾಗಿವೆ.

- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ಗೇಟೆ/ಬಾಡಿಗೆ, ಕೂಲಿ/ವೇತನ, ಬಡ್ಡಿ, ಲಾಭ ಎಂಬವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಪರಿಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ, ಸಂಫಟನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸುವ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ.
- ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆಯ ನಿರಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಆಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಚಕ್ರೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಥಾನ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವವುಗಳು

- ಮಾನವನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ವಿವರಿಸುವರು.
- ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಪರಿಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ, ಸಂಫಟನೆ ಎಂಬವುಗಳ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಂಡಿಸುವರು.
- ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳಿರುವ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿವರಿಸುವರು.
- ಆಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಚಕ್ರೀಯ ಚಲನೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶದೇಕರಿಸುವರು.

ಮೊಲ್ಲಿನಿಣಣಯ ಮಾಡುವ

- ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳು ಮಾನವನ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವವರು ಹಾಗಿವೆ. ಇವು ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ಥಾಗಿವೆ?
- ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವುದು ಸಂಖಣಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸಮರ್ಥಿಸಿರಿ.
- ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಫಟಕಗಳ ಕುರಿತು ಓಪ್ಪಣಿ ತಯಾರಿಸಿರಿ.
  - ಪರಿಶ್ರಮ
  - ಬಂಡವಾಳ
- ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಚಕ್ರೀಯ ಚಲನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರುದ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಸ್ವಮೊಲ್ಲಿನಿಣಣಯ

	ಪೂರ್ಣವಾಗಿ	ಭಾಗಿಕವಾಗಿ	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ಮಾನವನ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಕರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಚಕ್ರೀಯ ಚಲನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರುದ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			

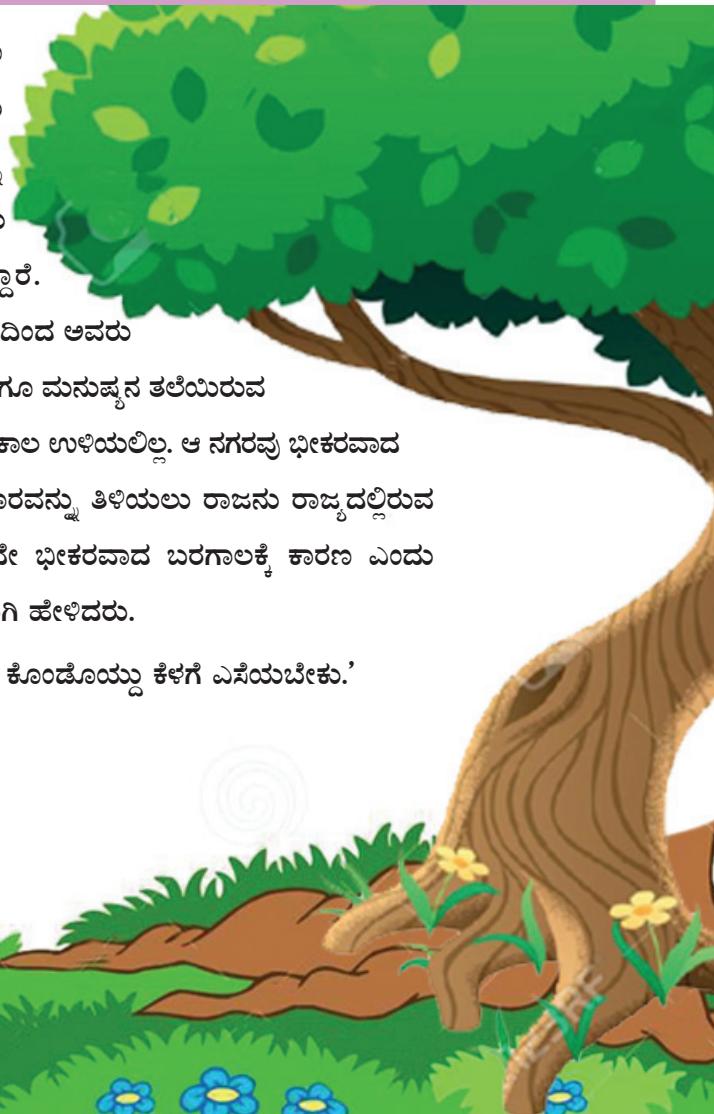
5

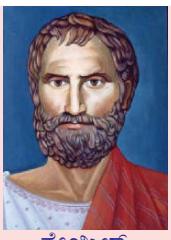

ಭೂಮಿ: ಕಥೆಯೂ ವಿಚಾರವೂ

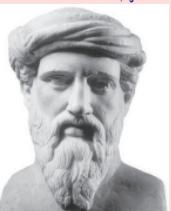
ಕ್ರಿ.ಪ್ರಾ. 2ನೇ ಶತಮಾನದ ಒಂದು ಪುರಾತನ ನಗರ; ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದ ತುಂದಿಲಾಗಿದ್ದರು. ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ರಾಜಕುಮಾರನು ಸೇರೆಯ ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಿಯಾದ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವ ದಿನ. ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ರಾಜಬೀದಿಯ ಇಕ್ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಕಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ. ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕುಶೋಹಲದಿಂದ ಆವರು ಮದುವೆಯ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ ಕುದುರೆಯ ಶರೀರ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯನ ತಲೆಯಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಸಂತೋಷದ ದಿನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ನಗರವು ಭೀಕರವಾದ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಬರಗಾಲದ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ರಾಜನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜೊತೆಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿದನು. ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದುದೇ ಭೀಕರವಾದ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಆವರು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಅವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

‘ಚಿನ್ನದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಕೊನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಕೆಳಗೆ ಎಸೆಯಬೇಕು.’

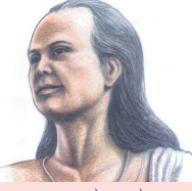
ತೇಯಿಲ್ಸ್

ಪ್ರಥಾಗೋರಸ್

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್

ಆರ್ಥಭಟ

ಮೆಗಳನ್

ಕೋಪನಿಕಸ್

ಐಸಾಕ್ ನ್ಯೂಟನ್

ಕಥೆಯನ್ನು ಒದಿದಿರಲ್ಲವೇ. ಚಿನ್ನದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಕೊನೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಎಸೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬಹುದೇ?

ಭೂಮಿಯ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಜನರು ನಂಬಿದ್ದರಂತೆ! ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರದ ಕುರಿತಾದ ತೀಳುವಳಿಕೆಗಳು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದವು. ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರದ ಕುರಿತು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕವೂ ರಸಕರವೂ ಆಗಿದ್ದವು.

ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರ: ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತವದೆಡೆಗೆ

● ಕ್ರಿ.ಪ್ರಾ. 7ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ವಜ್ಞನಿಯಾದ ತೇಯಿಲ್ಸ್ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಗೋಳಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ಗೋಳವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ನಂಬಿದ್ದನು.

● ಗ್ರೀಕ್ ತತ್ವಜ್ಞನಿಗಳಾದ ಪ್ರಥಾಗೋರಸ್ ಹಾಗೂ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಭೂಮಿಯ ಗೋಳಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸಾರಿದರು. ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಅತ್ಯಧಿಕ ವಿಚೋಧವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಹೋಪನಿಕಸ್ ಆವಾದವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿದನು.

● ಭಾರತದ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಆಯಂಭಟನು ಭೂಮಿಯು ಗೋಳಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಕ್ಷದಂಡದಲ್ಲಿ ಅದುವೇ ಸ್ವತಃ ತಿರುಗುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ನಂಬಿದ್ದನು.

● ವರ್ಣಣಳ ನಂತರ ಮೆಗಲನ್ ಎಂಬ ನಾವಿಕನ ವಿಶ್ವಪರಯಂಟನೆಯ ಸಾಗರಂಧ್ರಾನವು ಭೂಮಿಯ ಗೋಳಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸಾರಿತು.

● ಸರ್ ಐಸಾಕ್ ನ್ಯೂಟನ್ ಭೂಮಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಗೋಳದ ಆಕೃತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡನು. ಧ್ವನಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿಯೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಬ್ಬರುವ ಗೋಳಾಕೃತಿಯೆಂದು ಅವನು ಸಾರಿದನು.

ಧ್ವನಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಪ್ಪಟೆ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಬ್ಬರುವ ಗೋಳಾಕೃತಿಯನ್ನು ಜಿಯೋಎಿಡ್ (Geoid) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಜಿಯೋಎಿಡ್ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವು ‘ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರ’ (Earth shaped) ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಬಾಹ್ಯಕಾಶದಿಂದ ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಆಕಾರವು ಇಂದು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಅಬ್ಜಿಬ್ಜಿ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಈ ಭೂಮಿ!

ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಎಷ್ಟು ದೂರವಿದೆ?

ಅಷ್ಟು ದೂರ ನೀವು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಿರಾದರೆ ಶಾಲೆಗೆ ತಲುಪಲು ಎಷ್ಟು ಸಮಯ ಬೇಕಾಗಬಹುದು?

ಕೆನಡ ದೇಶದವನಾದ ಜೀನ್ ಬಲೀವೋ ಎಂಬ ಸಾಹಸಿಗ ಯಾತ್ರಿಕನಿಗೆ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮುದ್ರಯಾನದ ಮೂಲಕವೂ ಭೂಮಿಗೆ ಸುತ್ತುಬರಲು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ಬೇಕಾದವು ಎಂದು ತಿಳಿದೆಯೆ?

ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳು!

ಇದರಿಂದ ಭೂಮಿ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಉಚಿಸಬಹುದಾಗೆ? ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಈ ಗೋಲದ ಸುತ್ತಲೆಯು ಸುಮಾರು 40,000 ಕಿ.ಮೀ. ಆಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಲ್ಲಿರುವೆ?

ಇಷ್ಟ ಬೃಹತ್ತಾದ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಎಲ್ಲಿರುವಿರೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿರುವಿರಾ? ಏಷ್ಟು ಭೂಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದು. ಭೂಮಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಾನಿಕಾಯವನ್ನು ಕೆಲವು ಮಾನದಂಡಗಳ ಆಧಾರದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಾನಿಕಾಯ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆಂದು ನೋಡುವ.

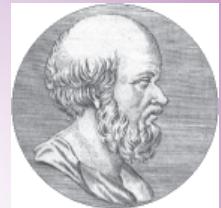
ತರಗತಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಗವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಬರೆಯಿರಿ.

ತರಗತಿಯ ಮೇஜಿನ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವೂ ಕುಳಿತಿರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬರೆಯಲಿ.

ಭೂಮಿಯ ಗ್ರಾಹವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಪ್ರಯೋಜಿಸಿದವರು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದೆಯೆ?

ಕ್ರಿ.ಪ್ರಾ. 3ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕ್ ಶತ್ರಾಜ್ಞನಿಯಾದ ಇರಾತೋಸ್ತನೀಸ್ ಸೂರ್ಯಕ್ಕಿರಣಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಗ್ ಬಿಳಿಗೆ ಕೋನದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತಲೆಯು 250000 ಸೇಡಿಯ (ಗ್ರೇನಿನಲ್ಲಿ) ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೂರವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯೋನಿಕ್) ಎಂದು ಹಂಡಿಸಿದನು. ಭೂಮಿಯ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಸುತ್ತಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿಹಿಂದುವ ಈ ಅಳತೆಯನ್ನು ಅವನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ಹಾಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞನಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಕಾಲಫಟ್ಟದಲ್ಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಬೇಕು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೇಜಿನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯವನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಮಗು ಯಾರು?

ಚಿತ್ರ 5.1

ಆಡೋಣ ಕಲಿಯೋಣ

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ (5.1) ಕಾಣುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಬೋಡ್‌ಹಾಗೂ ಬಟನ್‌ಇಡ್‌ರೆ ನಮಗೂ ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಆಟ ಆಡಬಹುದು. ಇಬ್ಬರು ಗೆಳೆಯರು ಬೋಡ್‌ಹಾಡುವ ಏಜೆಂಟ್‌ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಬೋಡ್‌ಹಾಡುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೋಣೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಹೇಳಲಿ. ಉದಾಹರಣೆ: B3. ಆಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಬಟನನ್ನು ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಅಂಕವನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಮಗುವಿನ ಸರದಿ. ಇದೇ ರೀತಿ ತನಗಿಷ್ಟವಾದ ಕೋಣೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಮೌದಲ ಹುಡುಗನು ಸರಿಯಾದ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಬಟನನ್ನು ಇರಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಅಂಕವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳಂತೆ ನೀಡಬಹುದು. ಕ್ಲಪ್ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವರೆಂದು ಗಮನಿಸುವಿರಲ್ಲವೇ?

ಗೋಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ಅತಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತೇವೆ? ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮೂಲಕವೋ?

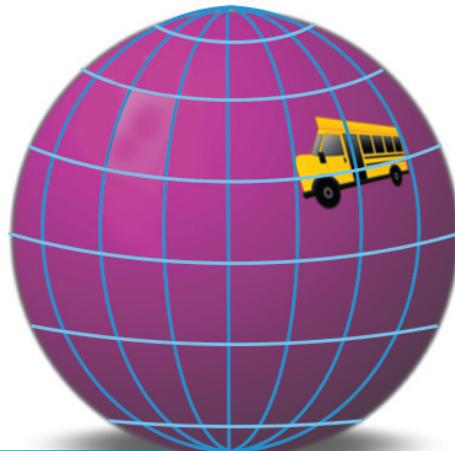
ಚಿತ್ರ 5.2

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಚೆಂಡಿನ ಬೆಂಕ್‌ವನ್ನು (5.2) ನೋಡಿರಿ. ಚೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸಿರುವ ಬೆಂಕ್ ಸ್ಥಾನವು ಎಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಹುದು?

- ಮೇಲೆ
- ಕೆಳಗೆ
- ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ
- ಬದಿಯಲ್ಲಿ

ಚೆಂಡು ಗೋಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣ ಈ ಉತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಚೆಂಡಿನ ಅಡ್ಡಕ್ಕೂ ನೀಟಕ್ಕೂ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದರೋ?

ಕೆಳಗೆ ಹೊಟ್ಟಿರುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು (5.3) ಗಮನಿಸಿರಿ. ಚೆಂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಗೆರೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿಣಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರಿ.

ಚಿತ್ರ 5.3

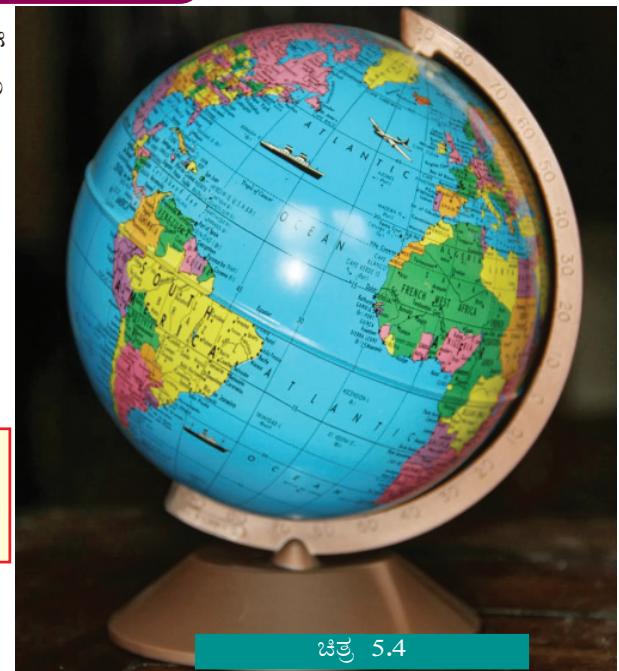
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೆರೆಗಳು

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ಗೆರೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ನಿಣಾಯಿಸಬಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದು ನೋಡುವ.

ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಹೋನದ ಅಳತೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಗೋಲದ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಯಲಾಗಿದೆ.

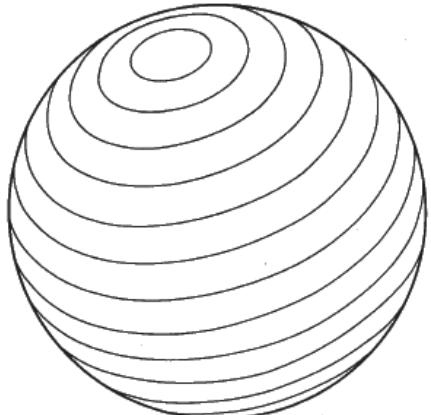

ಒಂದು ವೃತ್ತದ ಹೋನೀಯ ಅಳತೆ ಎಷ್ಟು?

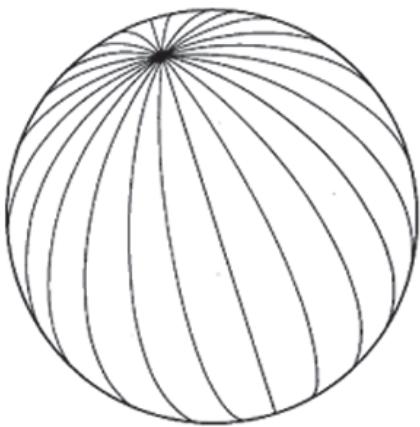

ಚಿತ್ರ 5.4

ಚಿತ್ರ 5.4ನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಒಂದು ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಕ್ಕೂ ಗೆರೆಗಳಿವೆಯಲ್ಲವೇ? ಅಡ್ಡಕ್ಕೂ ರುವ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳೆಂದೂ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ರುವ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ರೇಖೆಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳು
ಚಿತ್ರ 5.5 (ಎ)

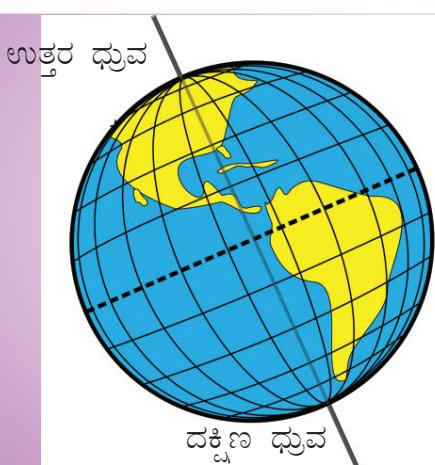
ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳು
ಚಿತ್ರ 5.5 (ಬಿ)

ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳು

ಭೂಮಿಯ ಕೇಂದ್ರಭಾಗದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಿಂದುವಿಗಿರುವ ಕೋನ ದೂರವು ಅಕ್ಷಾಂಶ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಾನ ಕೋನದ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಚೋಡಿಸಿದಾಗ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳು ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು.

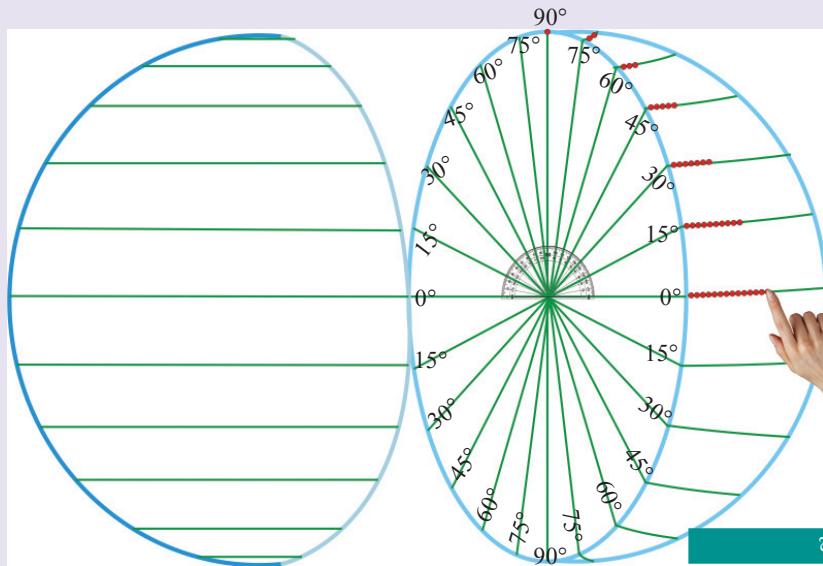
ಅಕ್ಷಾಂಶ

ಚೆಂಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಮೂಲಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿ, ಚೆಂಡನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿ. ಚೆಂಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಸಲಾಕೆಯು ಅದರ ಅಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಸಲಾಕೆಯೊಂದು ಹಾದು ಹೋಗುವುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿರಿ. ಈ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸಲಾಕೆಯು ಭೂಮಿಯ ಅಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಕ್ಷವನ್ನು ಅಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯು ಸ್ಥಿರವಂತಿರುಗುವುದು.

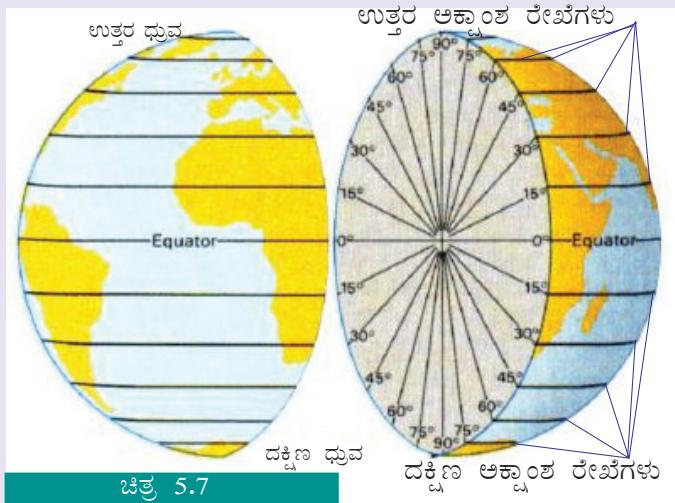
ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ

ಒಳಭಾಗ ಚೊಲ್ಲಾಗಿರದ ಚೆಂಡನ್ನು ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಫೇದಿಸಿರಿ. ಬಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಕೋನಮಾಪಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ, ಈ ಕೆಳಗೆ ಗುರುತಿಸಿದಂತೆ ಕೋನದ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ?

ಚಿತ್ರ 5.6

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ 0° ಯಿಂದ 90° ಯವರೆಗೆ ಕೋನ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ನಂತರ, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಮೇಲ್ಮೈಯ ಮೇಲೆ, ಸಾಲುತಪ್ಪದಂತೆ ಚೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ ಸಮಾನ ಕೋನ ಅಳತೆಗಳ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಜೋಡಿಸಿರಿ. ನಂತರ ಚೊಟ್ಟಿಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ಕೋನ ಅಳತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಇದೇ

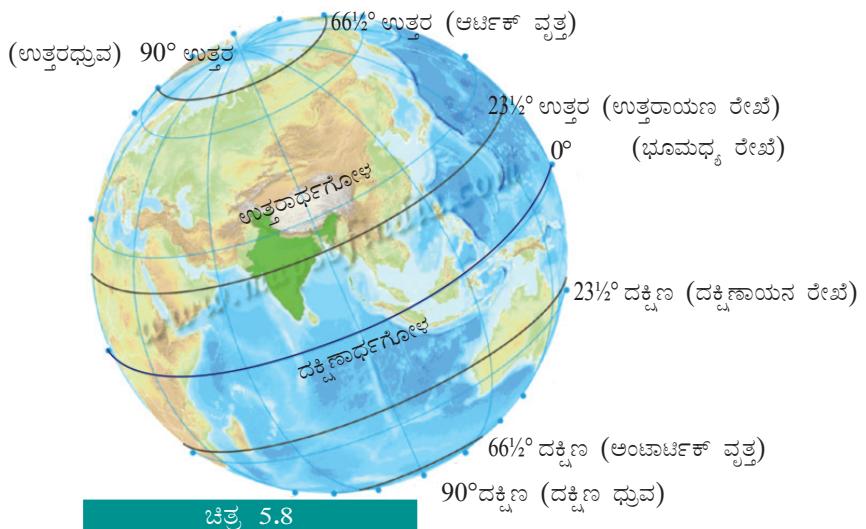
ಚಿತ್ರ 5.7

ಚೆಟಿವಟಿಕೆಯನ್ನು ಚೆಂಡಿನ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯಕವಿರುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಈ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವಂತಹ (ಚಿತ್ರ 5.6) ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಎಳೆದ ಚೆಂಡು ಸಿಗಬಹುದು. ಗಣತಾಸ್ತದ ಈ ತತ್ವವನ್ನಾಧರಿಸಿ, ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿ ಎಳೆಯಲಾಗುವುದು.

ಭೂಗೋಳವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ (ಚಿತ್ರ 5.8):

ಭೂಗೋಳದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಗಳು ಒಕ್ಕದಾಗುತ್ತಾ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿರಲ್ಲವೇ? ಸಮಾನ ಕೋನ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲು ಬೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಬೊಟ್ಟಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರಲ್ಲವೇ? ಭೂಗೋಳದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಯು ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವುದು. ಈ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಯು ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೇಖೆಯ ಕೋನ ಅಳತೆಯು 0° ಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೇಖೆಯಿಂದ 90° ಉತ್ತರ ಮತ್ತು 90° ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳು ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿವೆಯೇ? ಇವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ತರಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಧ್ವನಿಗಳಾಗಿವೆ. ಉಳಿದ ಅಕ್ಷಾಂಶರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿವೂ ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೂ ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ (ಚಿತ್ರ 5.8) ಗುರುತಿಸಿರುವ ಪ್ರಥಾನ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದೇ?

- ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎರಡು ಅಧಿಗೋಲಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭజಿಸುವ ಅಕ್ಷಾಂಶರೇಖೆ
- ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಗೋಲ
- ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಗೋಲ
- ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಪ್ರತೀ

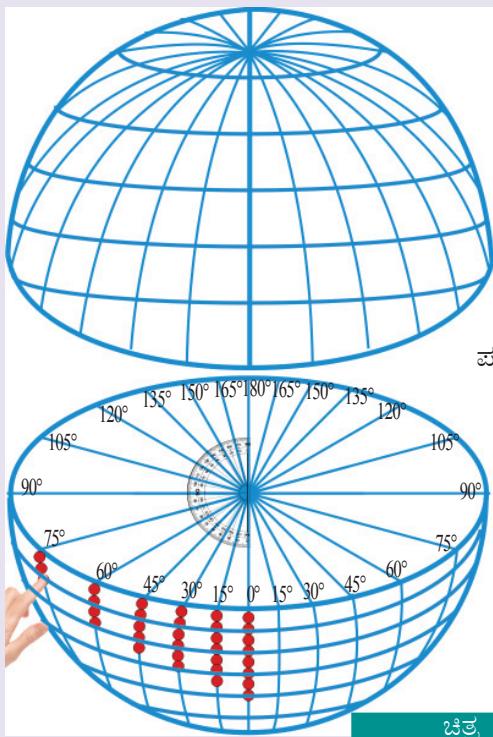

ಉತ್ತರಾಧಿಕೋಲದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳಿಂದೂ ದಕ್ಷಿಣಾಧಿಕೋಲದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶರೇಖೆಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳಿಂದೂ ಕರೆಯುವರು.

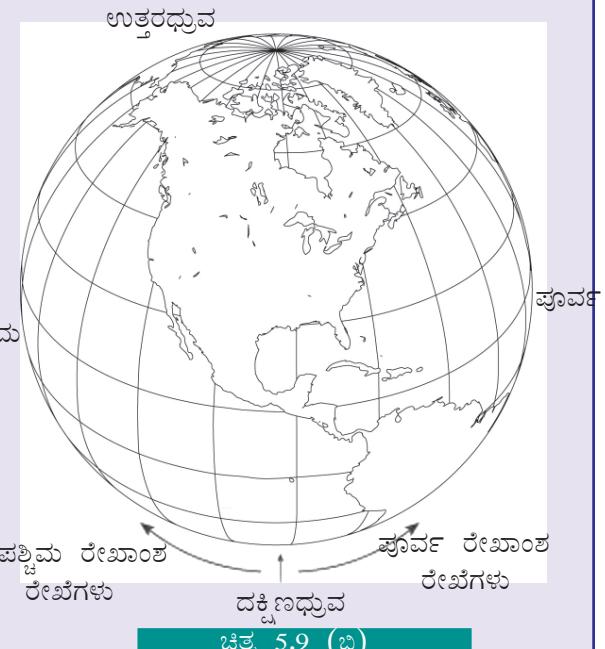
ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳು

ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಧ್ವನಿಗಳ ಮೂಲಕ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಇವುಗಳು ರೇಖಾಂಶರೇಖೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳಿಗೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಎಳೆದಿರುವ ವಕ್ತು ರೇಖೆಗಳಾಗಿವೆ.

ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ

ಚಿತ್ರ 5.9 (ಎ)

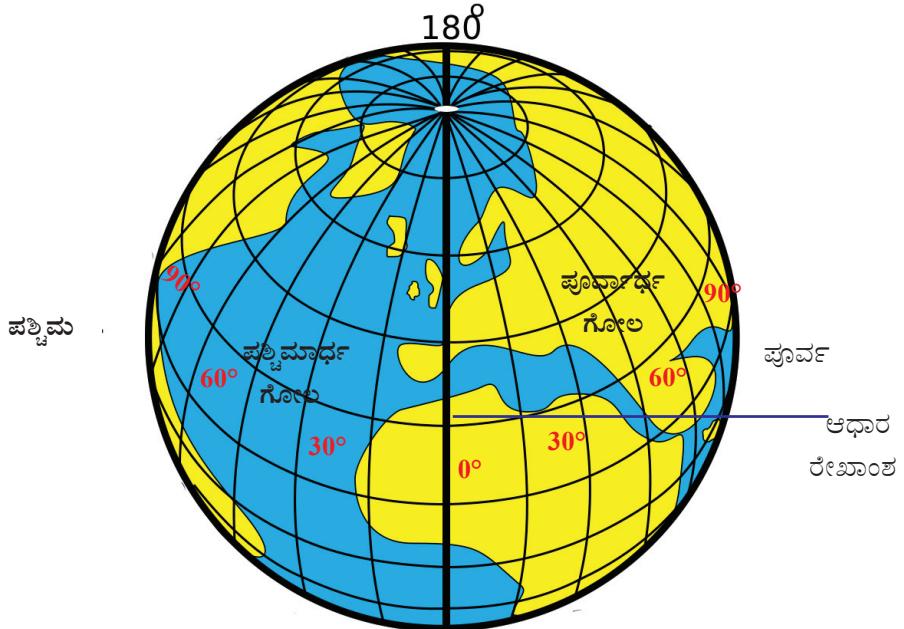

ಚಿತ್ರ 5.9 (ಬಿ)

ಈ ಮೊದಲು ಅಕ್ಷಾಂಶರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದಿರುವ ಚೆಂಡಿನಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಧ್ವನಿವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ರೇಖೆಯನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು. ಈ ರೇಖೆ ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖೆಗೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಹಾದುಹೋಗುವುದಲ್ಲವೇ? ಚೆಂಡನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ (ಚಿತ್ರ 5.9 ಎ) ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಮೂಲಕ ಫೇದಿಸಿರಿ. ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖೆಗೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಎಳೆದಿರುವ ಈ ರೇಖೆಯನ್ನು 0° ಆಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಈ ರೇಖೆಯಿಂದ ಎಡಕ್ಕೂ ಬಲಕ್ಕೂ ಕೋನಮಾಪಕದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೋನ ದೂರವನ್ನು ಚಿತ್ರ 5.9 ಎ ಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವಂತೆ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋನದೂರದ ಅಳತೆಯ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿ ಧ್ವನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು. ಈಗ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಚಿತ್ರ 5.9 ಬಿ) ಎರಡೂ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ ರೇಖೆಗಳಿರುವ ಚೆಂಡು ಸಿಗುವುದು. ಈ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳಿನ್ನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. 0° ರೇಖಾಂಶವು ಆಧಾರ ರೇಖಾಂಶ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು.

ಆಧಾರ ರೇಖಾಂಶದಿಂದ ಸಮಾನ ಕೋನ ದೂರವಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾವಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೇಖೆಗಳು ರೇಖಾಂಶರೇಖೆಗಳಾಗಿವೆ. ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ (ಚಿತ್ರ 5.10). ಈ ಎಲ್ಲಾ ರೇಖೆಗಳು ಉತ್ತರ ಧ್ಯಾವದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ಯಾವದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುವುವಲ್ಲವೇ? ಆಧಾರ ರೇಖಾಂಶದ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ 180° ಯ ವರೆಗೆ ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳಿವೆ.

ಚಿತ್ರದಿಂದ ಆಧಾರ ರೇಖಾಂಶವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. ಆಧಾರ ರೇಖಾಂಶದ ವಿರುದ್ಧ ದಕ್ಷಿಣಲ್ಲಿರುವ ರೇಖಾಂಶದ ಕೋನ ದೂರವೆಷ್ಟು?

ಚಿತ್ರ 5.10

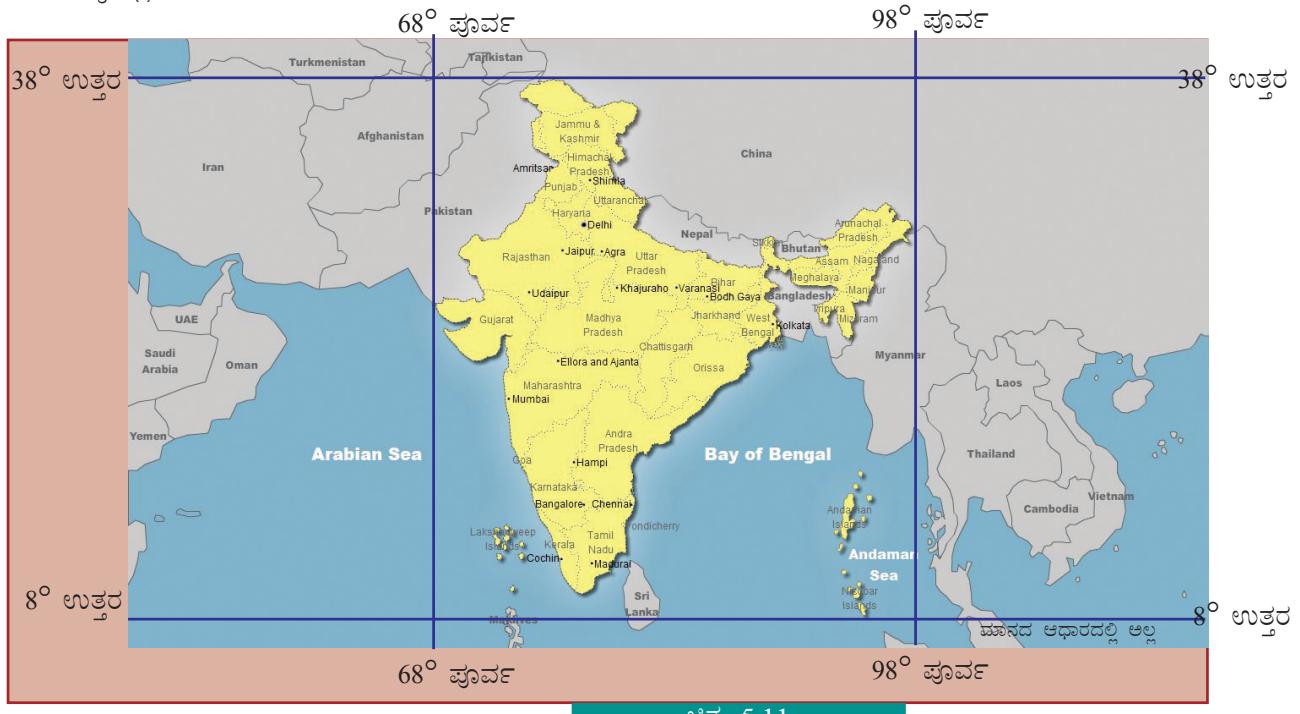
- ಭಾಗಿಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮಾರ್ಧ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾರ್ಧಗೊಳಿಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸುವ ರೇಖಾಂಶರೇಖೆಗಳು ಯಾವುದೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಪೂರ್ವಾರ್ಧಗೊಳಿದಲ್ಲಿರುವ ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳೊಂದೂ, ಪಶ್ಚಿಮಾರ್ಧಗೊಳಿದಲ್ಲಿರುವ ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ರೇಖಾಂಶರೇಖೆಗಳೊಂದೂ ಕರೆಯುವರು.

ಇನ್ನು ಹೇಳಿರಿ...

ಪಾಠ್ಯಾಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚೆಂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಹೇಳಿದ ನೆನಪಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಚೆಂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ವಿರಾಗಿ ನಿಣಂಬಿಸಲು ನಿಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ?

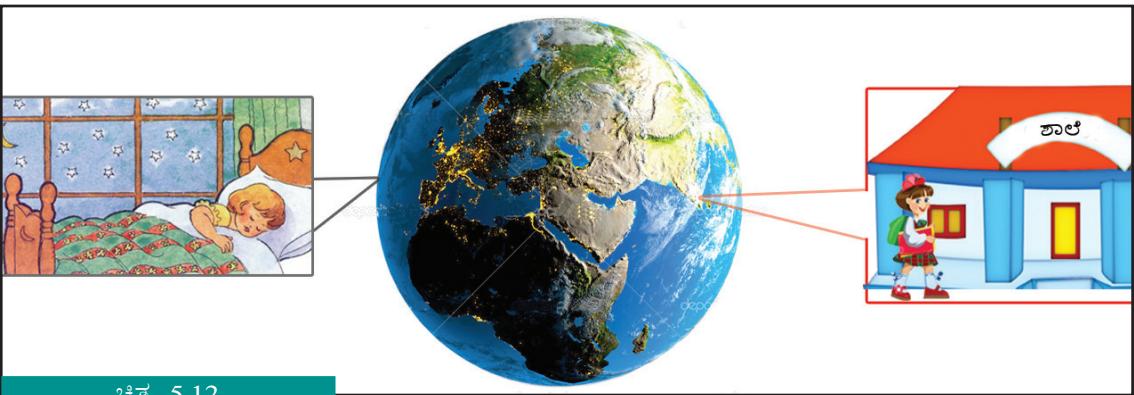
ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಥಳವೊಂದರ ನಿಖರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗುವುದು. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಭೂಪಟದಿಂದ (ಚಿತ್ರ 5.11) ಭಾರತದ ಸ್ಥಾನವು ಯಾವೆಲ್ಲಾ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಕೆಳಗೆ ನಿಡಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭೋಗೋಳ ಮತ್ತು ಭೂಪಟದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ.

ದೇಶ	ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳು	ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳು
1. ಭಾರತ	೪೦° ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ೩೮° ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶಗಳ ಮಧ್ಯ	೬೮° ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ೯೮° ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶಗಳ ಮಧ್ಯ
2. ನೇಪಾಲ		
3. ಯು.ಎಸ್.ಎ		
4. ಚೀನ		

ರಾತ್ರಿಯೂ ಹಗಲೂ

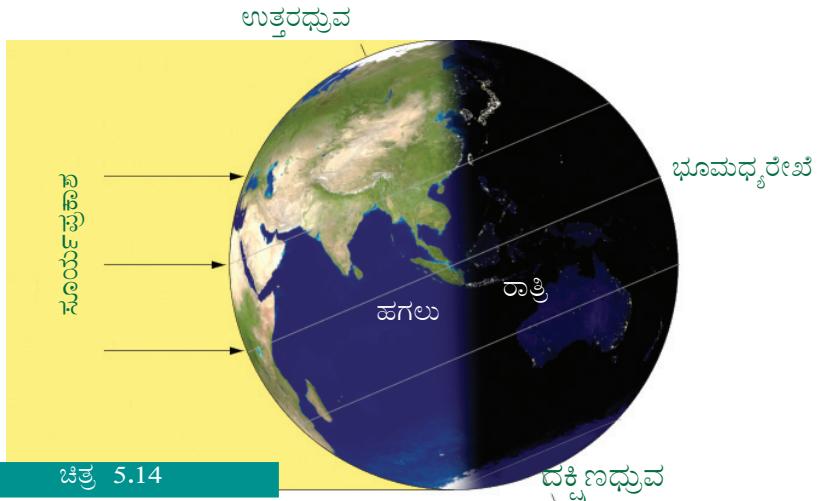

ચિત્ર 5.12

జిత్త (5.12) వన్న గమనిసిరి. అలీన మత్తు ఆమ్ము భూమియ ఎరడు విరుద్ధ దిక్కుగళల్లి వాసిసువ మక్కలు. అలీనల మనేయు ఆమేరికా సంయుక్త సంస్థానద క్యాలిపోనికయాదల్లిద్దరే ఆమ్ము కేరళదల్లి వాసిసువవళు. భూగోళవన్న పరిశోధిసిదరే ఈ ఎరడు స్ఫలగళు భూమియ ఎరడు విరుద్ధ దిక్కుగళల్లివే ఎందు తీళయువుదు. ఆమ్ము బెళ్గిగ్గ శాలేగే హొరడువాగ అలీనా రాత్రియ నిద్దెయల్లిదువళు. అలీనా బెళ్గిగ్గ శాలేగే హొరడువాగలే? ఆమ్మువిన ఉఱినల్లి రాత్రియాగిరచుదు. భూమియ ఒందు భాగదల్లి హగలిరువాగ అదర విరుద్ధ భాగదల్లి రాత్రియాగిరువుదు. హగలు మత్తు రాత్రి భూమియల్లి ఒందరనంతర ఒందరంతే ఆనుభవక్కే బరువుదు. ఒందు ప్రయోగద మూలక ఇదు హేగే ఉండగువుదెందు నోడువ.

ચિત્ર 5.13

ચીત્ર 5.14

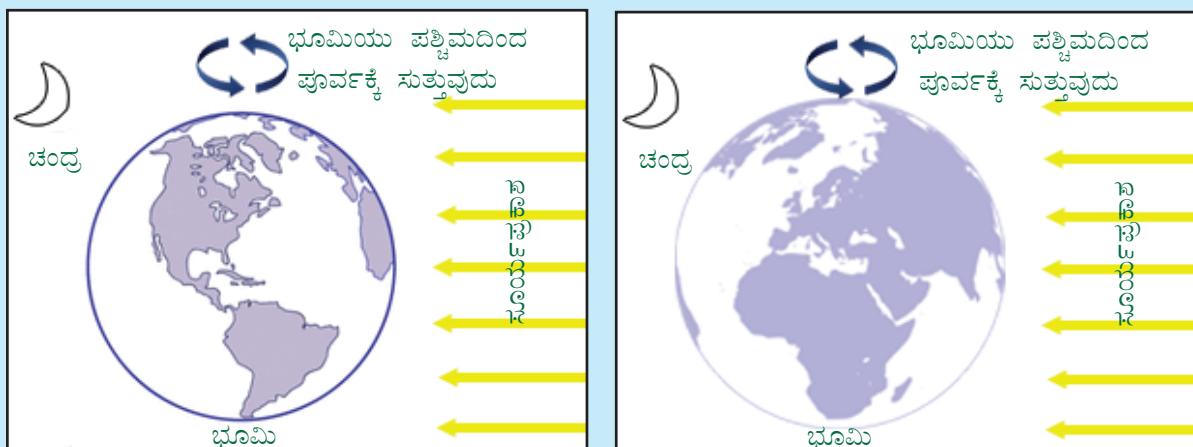
ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವಾಗ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಾಗುವುದು. ಇನ್ನು ಖೋಗೋಳವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿರಿ. ಬೆಳಕಿರುವ ಭಾಗ ಕತ್ತಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ಶಾಡಿದ ಭಾಗ ಬೆಳಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣುವರಲ್ಲವೇ? ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ (ಚಿತ್ರ 5.14). ಭೂಮಿಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿರುವಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಾಗಿರುವುದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಭೂಮಿಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಮೂಲ ಸೂರ್ಯನಾಗಿರುವನಲ್ಲವೇ? ಭೂಮಿಯು ಗೋಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದೂ ಅದು ತನ್ನ ಅಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಯಂ ತಿರುಗುವುದೆಂದೂ ನೀವು ಕಲಿತ್ತಿರುವಿರಿ. ಭೂಮಿಯು ತನ್ನ ಅಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಯಂ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ‘ಪರಿಭ್ರಮಣ’ ಎನ್ನುವರು. ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಮೂಲಕ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುವ ಭೂಮಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಾಗಿ ಹಗಲು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಅದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಕತ್ತಲಾಗಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಭೂಮಿಯ ಪರಿಭ್ರಮಣದಿಂದಾಗಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿಗೆ ತನ್ನ ಒಂದು ಒಂದು ಪರಿಭ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು 24 ಗಂಟೆಗಳು ಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.

ನೀವು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶವು ಈಗ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿದೆಯೇ?

ವರ್ಕೋಶ್‌ಆರ್ಟ್

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಳದಿ ಕ್ರಿಯೋನನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಪ್ಪಿ ಕ್ರಿಯೋನನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಣ್ಣಿ ಹಚ್ಚಿರಿ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಿಸುವನು

ಭೂಮಿಯ ಭ್ರಮಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಸ್ಥಾನವು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಮಗೆ ಭಾಸುವಾಗುವುದು.

ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಮರಗಳೂ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿದಂತೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವುಗಳು ಚಲಿಸುವುದೇ? ಇದರಂತೆಯೇ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಿಸಿದಂತೆ ನಮಗೆ ಕಾಣುವುದು.

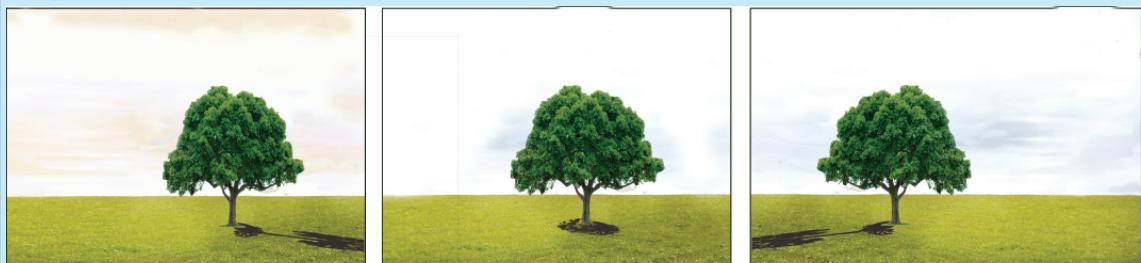
ಚಿತ್ರ 5.15

ಮೇஜಿನ ಮೇಲಿರುವ ಭೂಗೋಳವನ್ನು ಚಿತ್ರ (ಚಿತ್ರ 5.15) ದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಎಡಭಾಗದಿಂದ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿರಿ. ಎಡದ ಭಾಗವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಬಲದ ಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಂದೂ ಶಾಹಿಸಿರಿ. ಭೂಮಿಯ ಭ್ರಮಣವು ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮವುದ್ದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸುವಾಗುವುದು. ಹಗಲು ವಿವಿಧ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನೆರಳಿನ ಸ್ಥಾನವು ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ವರ್ಕ್‌ಶೈಲ್

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮರದ ನೆರಳಿನ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸೂಕ್ತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರಿ.

ಬದಲಾಗುವ ಕಾಲಗಳು

ಭೂಮಿಯು ತನ್ನ ಅಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಸುತ್ತುವುದು. ಈ ಚಲನೆಯನ್ನು ಪರಿಕ್ರಮಣ ಎನ್ನುವರು.

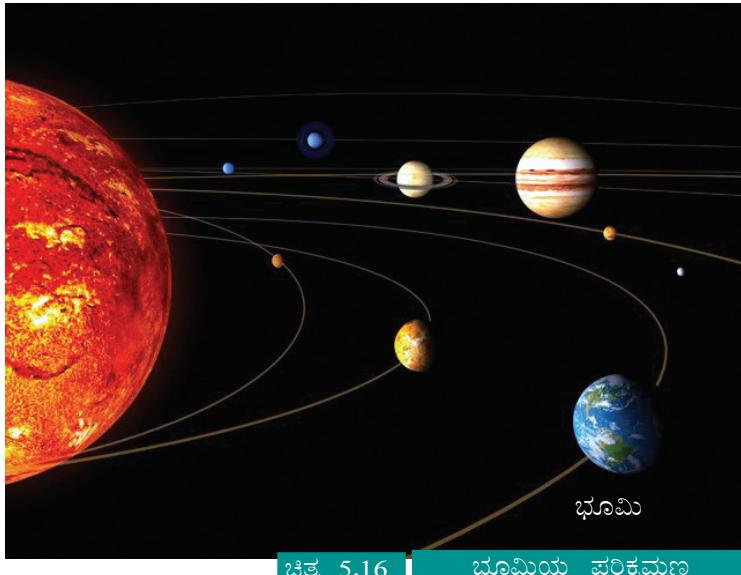

ಕಾಲಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂದು ಉಹಿಸಿರುವಿದಾ?

ಕಾಲಗಳ ಈ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಭೂಮಿಯ ಪರಿಕ್ರಮಣವು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಸೌರವ್ಯಾಹದ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸುತ್ತುಬರುವವು ಎಂದು ನೀವು
ಹಿಂದಿನ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರುವಿರಲ್ಲವೇ? ಜಿತ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿರಿ (ಚಿತ್ರ 5.16).

ಒಂದು ಪರಿಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯ ತಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯವೇಷ್ಟಂದು ಅಂದಾಜಿಸಬಹುದೇ? ಇದು ಸರಿಯಾಗಿ $365\frac{1}{4}$ ದಿವಸಗಳು. ಇದನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಚಿತ್ರ 5.16

ಭೂಮಿಯ ಪರಿಕ್ರಮಣ

ಹೋ ಎಷ್ಟೊಂದು ವೇಗ..!

ವಿಮಾನವೊಂದರ ವೇಗ ಎಷ್ಟುಗಿರಬಹುದು? ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಟೆಗೆ 560 ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್‌. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯ ಪರಿಕ್ರಮಣದ ವೇಗವು ಗಂಟೆಗೆ ಸುಮಾರು 96000 ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ ಆಗಿದೆ!

ಅಧಿಕ ವರ್ಷ (Leap Year)

ಒಂದು ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಭೂಮಿಯು 365.25 ದಿನಗಳನ್ನು ತಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 365 ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರವಿರುವುದು. ಉಳಿದ ಕಾಲು ದಿನವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 366 ದಿನಗಳಿರುವುದು. ಈ ವರ್ಷವನ್ನು ಅಧಿಕ ವರ್ಷ ಎನ್ನುವರು.

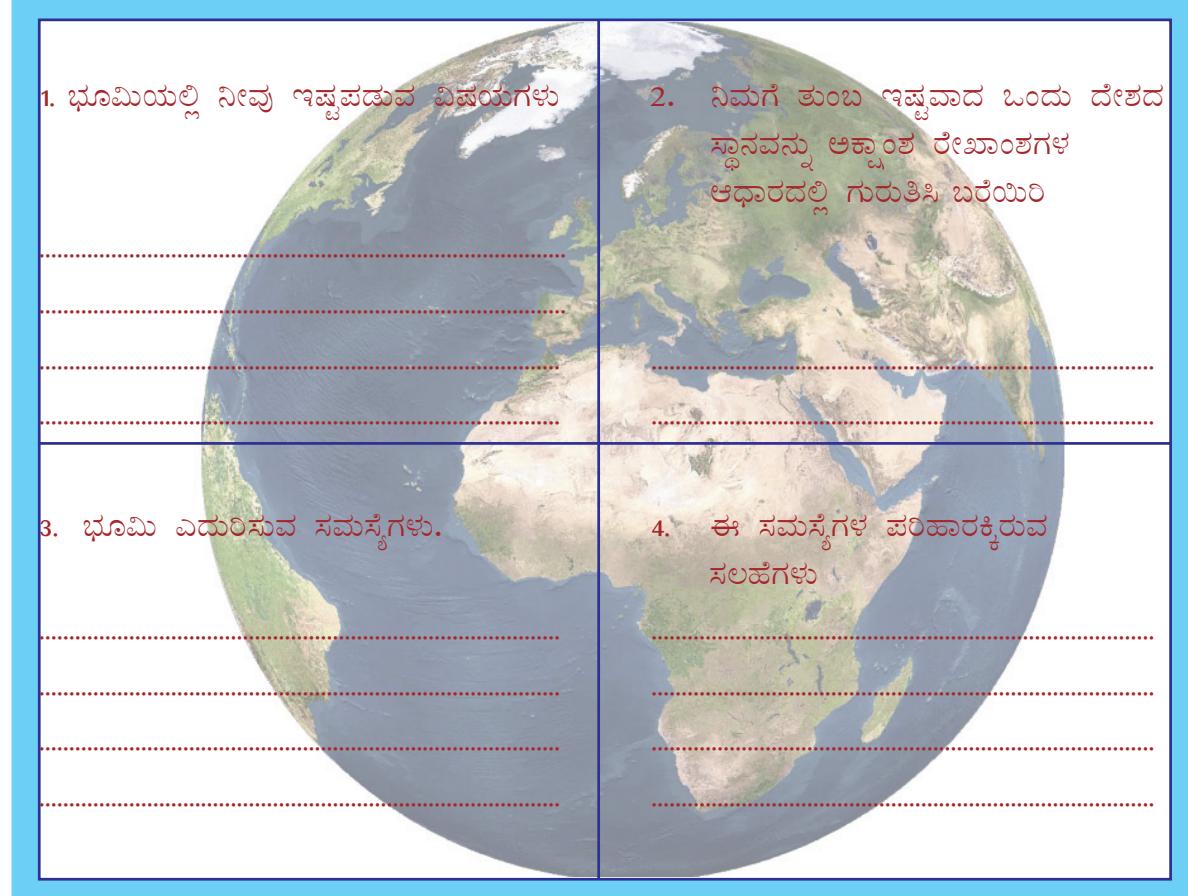
ನಾನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ
ಸುತ್ತುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ,
ಇಲ್ಲಿ ಏನು
ಸಂಭವಿಸಬಹುದು ಎಂದು
ಯೋಚಿಸಿರುವಿರಾ?

ಹೋ! ಆದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ
ಫೆಬ್ರವರಿ 29ರಂದು ಜನಿಸಿದ
ನನಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ
ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬಿ ಆಚರಿಸಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು?

ಶಾಲೆಯ ಐ.ಟಿ. ಲ್ಯಾಬಿನ್ Edubuntu-School Resources - K Star ನ್ನು ಪರ್ಯೋಗಿಸಿ
'ಭೂಮಣ ಮತ್ತು ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು' ಸೋಡಿರಿ

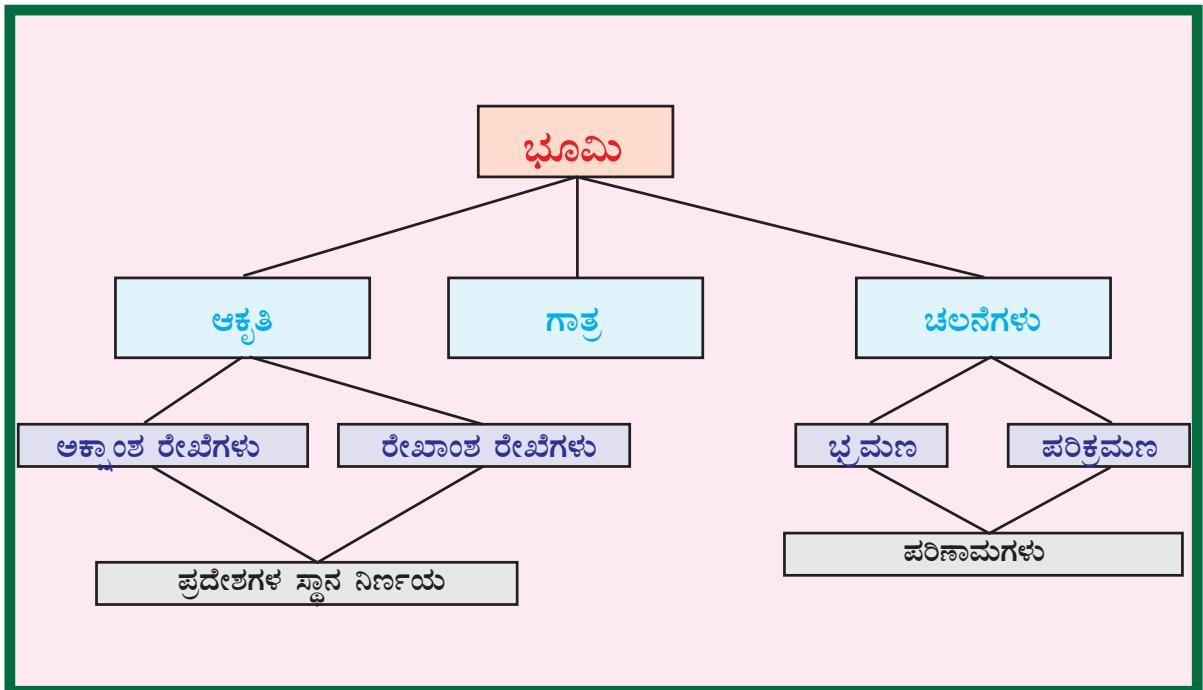
ಭೂಮಿ ನನ್ನ ಆಚೀವ ಸೈಹಿತ

ಕೊಡ್ಡಿಕೆರಣ

- ಭೂಮಿಯ ವಿಶೇಷ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಜಿಂಟೋಯಿಡ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.
- ಭೂಮಿಯ ಕೇಂದ್ರಬಂದುವಿನಿಂದ ಹೊನ್ನೆ ದೂರದ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿ ಎಳೆಯಲಾಗಿದೆ.

- ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಯಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖಾಂಶಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಸ್ಥಾನನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ಬ್ರಹ್ಮಣದ ಫಲವಾಗಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳೂ ಪರಿಕ್ರಮಣದ ಫಲವಾಗಿ ಖತುಗಳೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುವು.

ಪ್ರಧಾನ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವವಗಳು

- ಭೂಮಿಯ ಆಕೃತಿ, ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು.
- ಭೂಮಿಯ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನಿಗಮನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವರು.
- ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖಾಂಶ ರೇಖಾಂಶ ಭೂಮಿಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಿರುವ ಕೋನ ದೂರದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಿಸುವರು.

- ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಾನನಿಣಣಯ ಮಾಡುವರು.
- ಭೂಮಿಯ ಭೂಮಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು.
- ಭೂಮಿಯ ಪರಿಕ್ರಮಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು.

ಮೌಲ್ಯನಿಣಣಯ ಮಾಡುವ

- ಭೂಮಿಯ ಆಕೃತಿಯ ಯಾವುದು? ಆಕೃತಿಯ ವಿಶೇಷತೆಗಳೇನು?
- ಭೂಮಣ ಮತ್ತು ಪರಿಕ್ರಮಣವು ಭೂಮಿಯ ಹೀಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಒಂದು ಡಿಗ್ರಿ ಕೋನದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆ ಎಂಬ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ರೇಖಾಂಶಗಳಿರುವುದು ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಮುಂದುವರಿದ ಚೆಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖಾಂಶಗಳು ಭೂಮಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಸಮಾನ ಕೋನ ದೂರಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ರೇಖೆಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರಿ.
- ಭೂಮಣ ಮತ್ತು ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ವಿಶದೇಕರಿಸುವ ವರ್ಕೆಂಗ್ ಹೋಡೆಲ್ ಒಂದನ್ನು ಗುಂಪುಚೆಟುವಟಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರಿ.

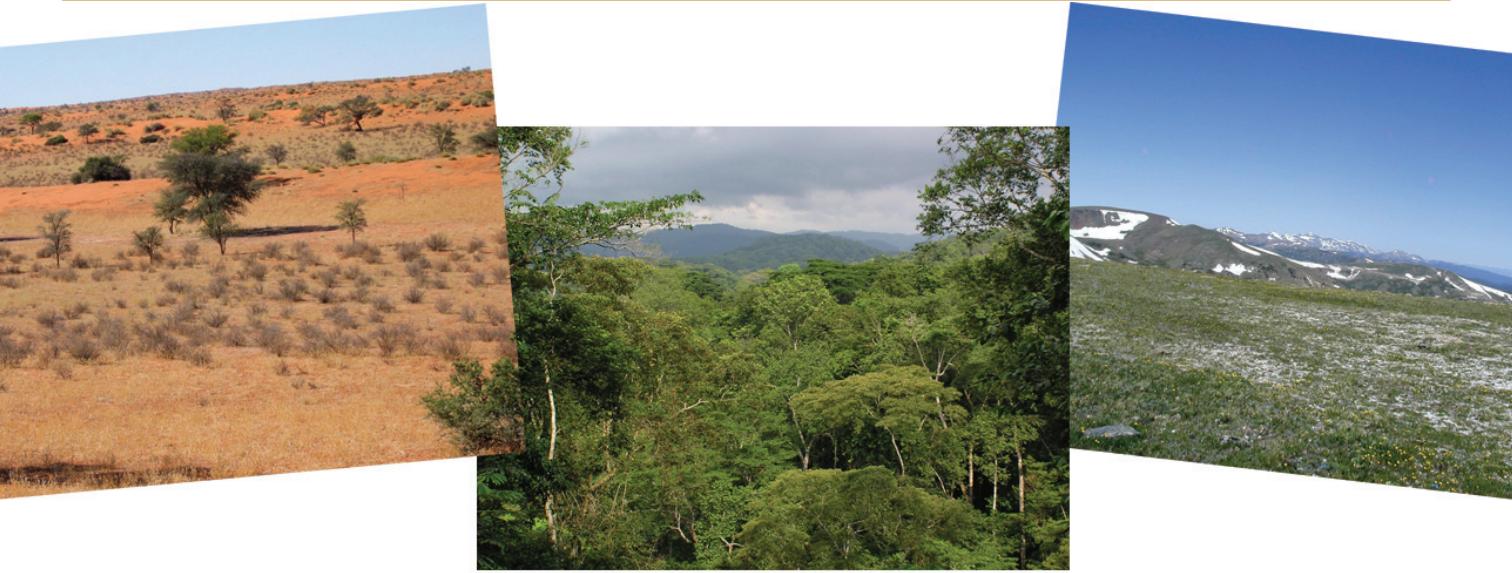
ಸ್ವೇಚ್ಛಾಲ್ಯಮಾಪನ

	ಪುರೋವಾಗಿ	ಭಾಗಿಕೊಗಾಗಿ	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ಭೂಮಿಯ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ			
ಭೂಮಿಯ ಗಾತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ			
ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ			
ಸ್ಥಳಗಳ ಸ್ಥಾನನಿಣಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಭೂಮಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಭೂಮಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.			
ಪರಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ತಿಳಿದಿದೆ.			
ಪರಿಕ್ರಮಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ತಿಳಿದಿದೆ.			

6

ವ್ಯವಿಧಲ್ ಜಗತ್ತು

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಿರಲ್ಪೇ? ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಸ್ಯಜಾಲಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಶಸ್ತವಾಗಿವೆಯಲ್ಲವೇ? ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬರಲು ಕಾರಣವೇನಾಗಿರಬಹುದು? ಸಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜೀವಜಾಲ, ಜನರ್ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಿಧಲ್ ನೇಲೆನಿಂತಿವೆ. ಅರ್ಥ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹವಾಗುಣ, ಸನ್ವೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಸ್ಯಜೀವಜಾಲಗಳೂ ಜನರ್ಜೀವನ ರೀತಿಗಳೂ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವುವು. ಹವಾಗುಣದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವ ಭಾಭಾಗಗಳನ್ನು ಹವಾಗುಣ ವಲಯ(Climatic Regions)ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಭಾಖಂಡಗಳ ಕುರಿತು ನೀವು ಹಿಂದಿನ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರುವಿರಲ್ಪೇ? ಜಾಗತಿಕ ಭಾಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಶಸ್ತವಾದ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳಿಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳ ಕುರಿತು ನಾವು ಈ ಪಾಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವು.

ಮಳೆ ನಿಲ್ಲದ ಉಷ್ಣ ವಲಯ

ಚಿತ್ರ 6.1

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ತಯಾರಾದ ಹಿಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು (ಚಿತ್ರ 6.1). ಇವರದು ಎತ್ತರವಿಲ್ಲದ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಶರೀರವಾಗಿದೆ. ಮರಗೆಣಾಸು ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಆಹಾರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನೂ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಸಂಗೃಹಿಸಿದ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ಇವರು ಆಹಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ವಸ್ತೆ ಧರಿಸುವ ಇವರು, ಜಂಕೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೂ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ವಸ್ತೆದ ಬದಲಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ಇವರು ಮರದ ಕೊಂಬಗಳು ದೊಡ್ಡದಾದ ಎಲೆಗಳು, ಮಡಲುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಧಿವ್ಯಾತ್ಕಾಶಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸುವರು (ಚಿತ್ರ 6.2). ಕಾಡುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಇವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಿತ್ರ 6.2

ಹಿಗ್ನಿಗಳ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಯಾವೆಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು?

ಹಿಗ್ನಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ಅಷ್ಟಿಕಾದ ಕೋಠಗೋಠ ನದೀತೀರದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

- ಪಷಣಪೂರ್ವಕ ಗರಿಷ್ಟೆ ಉಷ್ಣತೆ, ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಗುಡುಗುಮಿಂಚಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ.
- ಬೃಹತ್‌ಮರಗಳು, ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಕರುಚಲು ಕಾಡುಗಳು, ಹಾವಸೇ ವರ್ಗದ ಸಸ್ಯಜಾಲಗಳು, ಮರಬಳಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ನಿತ್ಯ ಹಸಿರು ಸಸ್ಯಗಳು.
- ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವಚಾಲಗಳು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನಾಗಿರಬಹುದು?

ಭೂಮಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾಪ್ತಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀವು ಮೊದಲು ಕಲಿತಿರುವಿರಲ್ಲವೇ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯ ಹತ್ತಿರವಿರುವುದು ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹವಾಗುಣದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮುಖ್ಯವಾದ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವಚಾಲಗಳ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಅಷ್ಟಿಕಾದಲ್ಲಿ ವಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವ ಇತರ ಭೂಭಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಾನ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕಂಡುಬರಬೇಕಳ್ಳವೇ?

ದಕ್ಕಣ ಅಮೇರಿಕಾದ ಅಮೆರೋನ್ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಗ್ನೇಯ ಏಷ್ಯಾದ ಮಲೀಪ್ಪು, ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಮೆಚಾನ್ ನದಿತೀರದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಮಲೇಶಿಯಾದ ಸೆಮಾಂಡುಗಳು, ಇಂಡೋನೇಶಿಯಾದ ಕುಬು, ದಯಾಕ್ ಮುಂತಾದ ಜನವಿಭಾಗಗಳು ಪಿಗ್ನಿಗಳ ಹಾಗೆ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

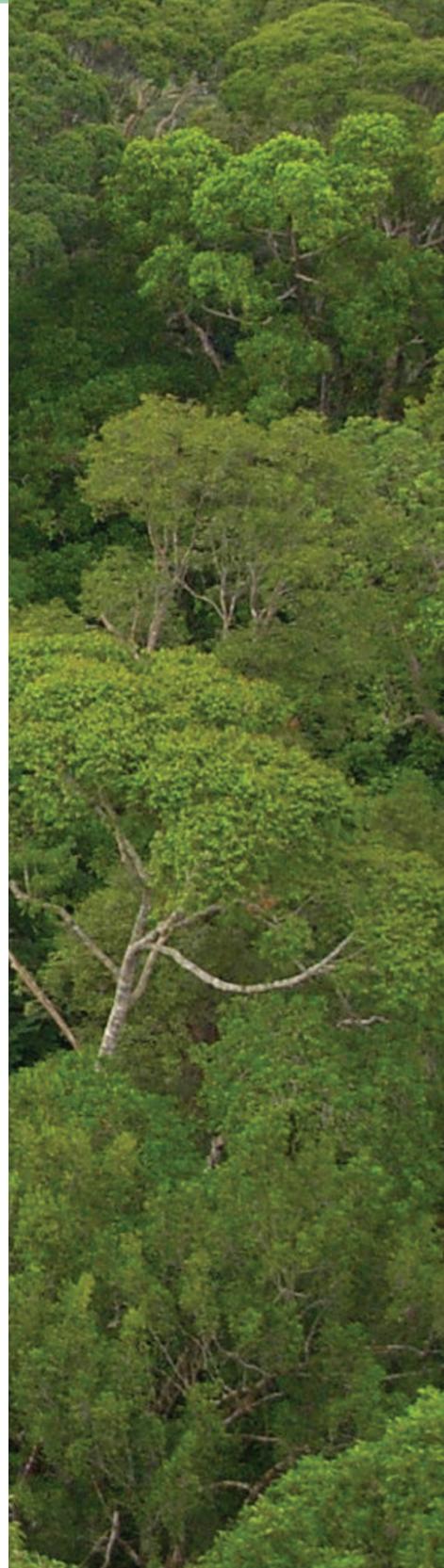
ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಲ್ಲವೂ ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯಿಂದ 10° ದಕ್ಕಣ ಮತ್ತು 10° ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ರೇಖೆಗಳ ನಡುವೆ ಇವೆ. ಈ ವಲಯವನ್ನು ಭೂಮಧ್ಯರೇಖಾ ಹವಾಗುಣವಲಯ (Equatorial Climatic region) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಅಟ್ಟಸ್ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಭೂಮಧ್ಯರೇಖಾ ಹವಾಗುಣವಲಯದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಭೂಮಧ್ಯರೇಖಾ ಹವಾಗುಣವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನವಾಸವು ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಗಿರಬಹುದು?

ಪಿಗ್ಲಿಗಳು, ಸೆಮಾಂಡುಗಳು ಮುಂತಾದ ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಇಂಟರ್‌ನೇಟ್‌ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಫೋಲಿರಿನಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

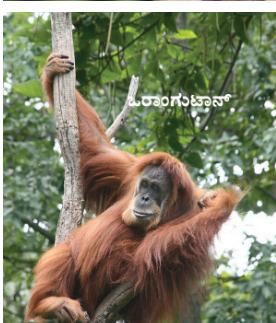
ಮಹಾಗನಿ, ಎಬನಿ, ರೋಸ್‌ಪ್ರೆಡ್ ಮುಂತಾದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮರಗಳಿರುವ ನಿಬಿಡ ವನಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ಹವಾಗುಣವಲಯದ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 6.3

ಲಮರ್

ಒರಾಂಗುಟಾನ್

ಕಿಂಪಾಂಜಿ

ಸೆವೃದ್ಧವಾದ ವಾಳಿಯೂ ಸೂರ್ಯಾಪ್ರಕಾಶವೂ ಲಭಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ವನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಳು ಎಲೆ ಉದುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ಸದಾ ಹಸಿರುವನಗಳು (Equatorial Evergreen Forest) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು (ಚಿತ್ರ 6.3). ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುತ್ಪತ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹವು ಪ್ರಥಾನವಾದ ಉಪಜೀವನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಚಿಂಪಾಂಜಿ, ಲಮರ್, ಒರಾಂಗುಟಾನ್ ಮುಂತಾದ ವಾನರ ವರಗಗಳು, ಮರಗಳಿಂದ ಮರಗಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಉರಗಗಳು, ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ನೀರುಕುದುರೆ, ಮೊಸಳೆ ಮುಂತಾದ ಜೀವಿಗಳು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾದ ಗಿಳಿ, ಕೊಂಬು ಕೊಕ್ಕಿನ ಹಕ್ಕಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಜೀವ ಜಾಲಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾವು

ಕೊಂಬು ಕೊಕ್ಕಿನ ಹಕ್ಕಿ

 ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಜೀವಿಗಳು ಮರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?

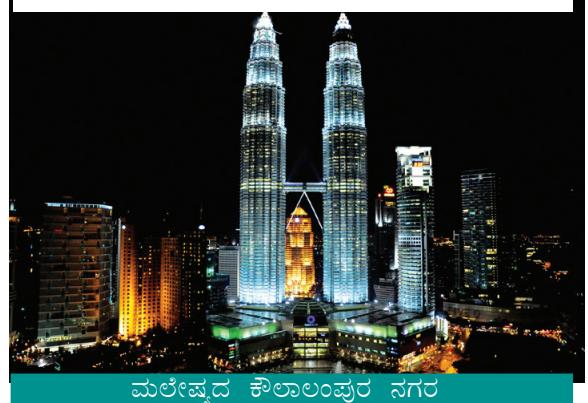
 ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ಹವಾಗುಣವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಂಟನೆಚ್‌ಎನ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಗೃಹಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಫೋಲ್‌ರಿನಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ಹವಾಗುಣವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಬ್ರೀಮಿಲ್‌, ಮಲೇಷ್ಯ, ಇಂಡೋನೇಶಿಯಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ, ಗಣೀಗಾರಿಕೆ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇಂದು ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿವೆ (ಚಿತ್ರ 6.4).

 ಭೂಮಧ್ಯರೇಶಾ ಹವಾಗುಣ ವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಥಾನ ನಗರಗಳನ್ನು ಅಟ್ಲಾಸಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರಿ.

ಅಮೆಜಾನ್ ನದೀತಟದ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ

ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೇರಿಕಾದ ಅಮೆಜಾನ್ ನದೀತಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಾಗೂ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಮಳೆಕಾಡುಗಳು (Rain forest)ಇವೆ. ಗರಿಷ್ಠವಾದ ಹಗಲಿನ ಉಪ್ಪತೆ, ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮರಗಳಿಂದ ತೊಡಗಿ ಹಾವಸೆ ವರ್ಗದ ವರೆಗಿನ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಸ್ಯಜಾಲಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವಿಗಳು, ಷಟ್ಟದಿಗಳು, ವಿವಿಧ ವರಗಳ ಮಂಗಗಳು, ಉಭಯ ಜೀವಿಗಳು, ಉರಗವಗಣಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವಜಾಲಗಳು ಈ ಕಾಡುಗಳ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಲೇಷ್ಯದ ಕೊಲಾಲಂಪುರ ನಗರ

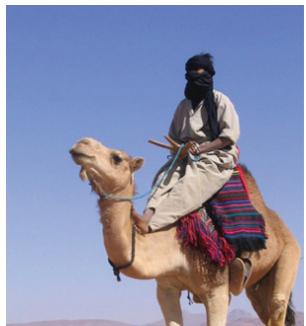
ಮಳೆ ಬೀಳದ ಮರಳಗಾಡುಗಳು

ಕಲಹಾರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿಯೂ ಬುಷ್‌ಮೆನ್‌ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅದಿವಾಸಿ ವರಗಣಗಳು, ಪಶ್ಚಿಮ ಸಹಾರಾದಲ್ಲಿ ತ್ವಾರೇಗ್‌ ವಂಶಜರು, ಅರೇಬಿಯನ್‌ ಮರಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಡೋಯಿನುಗಳು...

ಇವರೆಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಬಂಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉಪ್ಪು ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯು ಇಲ್ಲಿನ ಹವಾಗುಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ.

ಬುಷ್ಟ್‌ಮೆನ್‌, ತ್ವಾರೆಗ್‌, ಬೆಡೋಯಿನ್‌ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮನುಷ್ಯರ ಒಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಇಂಟನೆಟ್‌ನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಫೋಲ್ಡರಿನಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

ಉಪ್ಪು ಮರುಭೂಮಿಗಳು ಎರಡೂ ಅರ್ಥಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿ ಭಾಬಂಡಗಳ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉಪ್ಪು ಮರುಭೂಮಿಗಳು ಇರುವ ಭಾಬಂಡಗಳನ್ನು ಅಡಾಸಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.

ಮರುಭೂಮಿಗಳು	ಭಾಬಂಡಗಳು
ಸಹರಾ	ಆಪ್ರಿಕಾ
ಕಲಹಾರಿ	
ಅರೇಬಿಯನ್‌	
ಧಾರ್	
ಗ್ರೇಟ್ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯನ್‌	
ಅಟಕಾಮ್	
ಮೊಹೇರ್	

ಮರುಭೂಮಿಯ ಹವಾಗುಣ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಉಷ್ಣವೂ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ತಾಪವೂ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣವು ಸುಡುವಂತಿದ್ದರೂ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣತೆಯು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 6.5

ಗರಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣ, ಒಣಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಜಲಕ್ಕಾಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಉಷ್ಣ ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡಗಳು, ಅಕೆಶೀಯಾ ಮುಂತಾದುವು ಪ್ರಥಾನ ಸಸ್ಯ ಜಾಲಗಳಾಗಿವೆ (ಚಿತ್ರ 6.5). ಕ್ಷೇತ್ರ ವರ್ಗದ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಎಲೆಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಾಂಸಳವಾದ ಕಾಂಡಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನೆಂದು ಅನ್ವೇಷಿಸಿರಿ.

ಉಷ್ಣ ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ವೀಶಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ರೀತಿಯ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿರುವ ಜೀವಜಾಲಗಳು ಇಲ್ಲವೇ. ಒಂಟೆ, ಕತ್ತೆ, ಕುದುರೆ, ನರಿ, ಹಾವುಗಳು, ಚೇಳು, ಹಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಉಷ್ಣ ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಸ್ಯ, ಜೀವಚಾಲಗಳ ಒಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘೋಳಿಸಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

ಬೇಕೆ ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲನೆಯು ಉಷ್ಣ ಮರುಭೂಮಿಯ ಅದಿವಾಸಿ ಜನ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಥಾನ ಉಪಜೀವನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಮಾಂಸ, ಹಾಲು, ಧಾನ್ಯಗಳು, ಖಜೂರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಥಾನ ಆಹಾರಗಳಾಗಿವೆ.

ಉಷ್ಣ ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಉಷ್ಣ ಮರುಭೂಮಿಯ ನೀರಚಿಲುಮೆ (Oasis) ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಿರವಾದ ಜನವಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಚಿತ್ರ 6.6 ನೀರ ಚಿಲುಮೆ (Oasis)

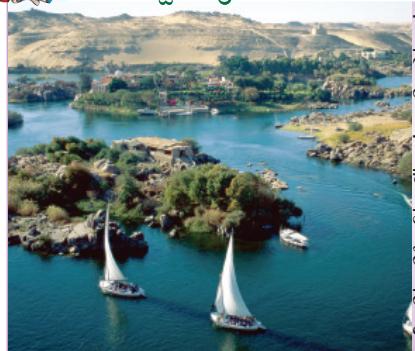
ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜಲಲಭ್ಯತೆಯಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರ ಚಿಲುಮೆ (Oasis) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಾನುವ ಈ ಜಲಾಶಯಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಸಸ್ಯ, ಜೀವಚಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಜನವಾಸವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ (ಚಿತ್ರ 6.6).

ಅಪ್ಪಿಕಾದ ಸ್ಯೇಲ್‌ ನದೀತೀರವು ಉಷ್ಣ ಮರುಭೂಮಿಗಳ ಸ್ಥಿರವಾದ ಜನವಾಸ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉತ್ತರವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರಥಾನ ಕಸುಬು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಣೆಯಾಗಿದೆ. ಗೋಧಿ, ಜೋಳ, ಫಲವರಗಗಳು, ಹಸಿರು ತರಕಾರಿಗಳು, ಹತ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬಹುತೇಕ ಉಷ್ಣ

ಮರುಭೂಮಿಗಳು ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿವೆ.

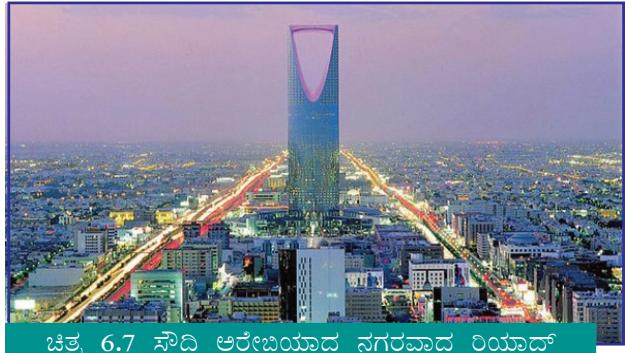

ಕ್ರಿಷಿಷ್ಟ : ಸ್ಯೇಲ್‌ನದಿಯ ಕೊಡುಗೆ (Gift of Nile)

ಕ್ರಿಷಿಷ್ಟನ್ನು ಸ್ಯೇಲ್ ನದಿಯ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಸ್ಯೇಲ್‌ದದವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಇತರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶವೂ ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ಯೇಲ್ ನದಿಯು ಕ್ರಿಷಿಷ್ಟನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಯೊಂದರ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಲ್ಲದೆ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಜೀವಜಲ ಮತ್ತು ಫಲವತ್ತಾದ ಮಾನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಥಾನ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಯೇಲ್ ನದೀತೀರವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ಯೇಲ್‌ನದಿಯನ್ನು ಕ್ರಿಷಿಷ್ಟನ್ ಜೀವನಾದಿ' ಎಂದೂ ವಿಶೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

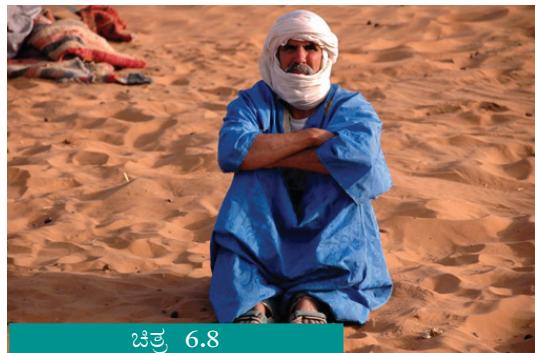
ಖನಿಜ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳ ಗಳುಗಾಗಿಕೆಂದು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಗತಿಯು ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ಭಾಗಗಳ ಜನರನ್ನು ಈ ಪ್ರದೇಶದತ್ತ ಆಕರ್ಷಣಿಸಿತು. ಮರುಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳೆಲ್ಲ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪೋಂಡಪುಗಳಾಗಿವೆ (ಚಿತ್ರ 6.7). ಅರಬ್ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಗರಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿವೆ.

ಚಿತ್ರ 6.7 ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾದ ನಗರವಾದ ರಿಯಾದ್

 ಅರಬ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಮಾಪಕರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಹವಾಗುಣ, ಜನಚಿಂತನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಮರುಭೂಮಿಯ ನಿರ್ವಾಸಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಡಿಲವಾದ ನಿಸು ಬಣಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವರು. ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಶಿರ ವಸ್ತುಗಳು ಇವರ ವಸ್ತು ಧಾರಣೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರ 6.8).

ಚಿತ್ರ 6.8

 ಮರುಭೂಮಿ ನಿರ್ವಾಸಿಗಳು ಯಾಕಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ವಸ್ತು ಧರಿಸುವರು?

ಮರುಭೂಮಿಯ ಹಡಗು

ಮರುಭೂಮಿಯ ಪ್ರಥಾನವಾದ ಪ್ರಾಣಿಯು ಒಂಟೆಯಾಗಿದೆ. ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದುವೆಡಕ್ಕೂ ಸಂಭಾರಕ್ಕೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರು ಒಂಟೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಒಂಟೆಯನ್ನು ಮರುಭೂಮಿಯ ಹಡಗು ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವಂತಹ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂಟೆಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿದೆ. ತನ್ನ ಶರೀರದ ಉಷ್ಣತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅದರ ಸಾಮಧ್ಯ ವ್ಯಾ ಮರುಭೂಮಿಯ ಹವಾಗುಣದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸಲು ಒಂಟೆಗೆ ನೇರವಾಗುವುದು. ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಲ ಬೆರಳುಗಳು ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾತುಹೊಂದಿದೆ. ನಡೆದಾಡಲು ಅದಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗುವುದು. ಅವಳಿ ಕಣ್ಣಿನೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣಿನಿಮ್ಮೆಗಳು ಮರಳುಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ಕಣ್ಣಿನ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಹಿಮಕರಗದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ

ಚಿತ್ರ 6.9 ಇಗ್ಲೂ

ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ (ಚಿತ್ರ 6.9). ಇದು ಇನ್‌ಹೌಟ್ ಅದಿವಾಸಿ ವರ್ಗದವರು ಚೆಳಿಗಾಲಕ್ಕುಗಿ ಮಂಜಿನ ಗಡ್ಡೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಇಗ್ಲೂ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ, ಯುರೋಪ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಭೂಖಂಡಗಳ ಉತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲವೂ ಮಂಜಿನಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ಇನ್‌ಹೌಟ್‌ಗಳು. ಇವರಿಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಗಲೂ ಉಳಿದ ಆರು ತಿಂಗಳು ರಾತ್ರಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಕೂಲ ಹವಾಗುಣ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಭಾವವನ್ನು ಲೇಕ್ಕಿಸದೆ ಜೀವಿಸುವ ವರ್ಗವಾಗಿದೆ ಇನ್‌ಹೌಟ್‌ಗಳು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯು ಇವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಒಕ್ಕ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಇವರು ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ವಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಚಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಗತ್ಯದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಕೈಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ತಿಮಿಂಗಿಲದ ಎಲುಬು, ಹರಿತವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳು, ಚಮಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಇವರು ಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವರು.

ಇನ್‌ಹೌಟ್‌ಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಸಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ?

ಇನ್‌ಹೌಟ್‌ಗಳು ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರುನಾಯಿ(Seal), ಹಿಮಸಾರಂಗ (Reindeer), ಹಿಮಕರಡಿ (Polar Bear) ಇತ್ಯಾದಿ ವೃಗಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವರು. ಇವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿಯೂ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಆಯುಧಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಚಮಕವನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು.

6 ತಿಂಗಳಿನವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಶೀತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರು ಇಗ್ನೋವಿನಿಂದ ಹೊರಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇವರು ಮೊದಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದುವರು.

ಚಮಚದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಗಳಿ ಪ್ರವೇಶಿಸದ ಪಾದರಕ್ಕೆಗಳು, ರೋಮನಿಮಿಂತವಾದ ಎರಡು ಪದರುಗಳುಳ್ಳ ಚದ್ದಿಗಳೂ, ಜಾಕೆಟುಗಳೂ ಇವರ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ವಸ್ತುವಿಧಾನವಾಗಿದೆ (ಚಿತ್ರ 6.10).

ಚಿತ್ರ 6.10 ಇನ್‌ಹಿಟುಗಳು

ಇನ್‌ಹಿಟುಗಳ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯು

ವಸ್ತುವಾರಣೆಗೆ ಕಾರಣವೇನು?

ಸಾಮನಾಯಿಗಳು ಎಳೆಯುವ ಸ್ಥಿರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಇನ್‌ಹಿಟುಗಳನ್ನು ಈ ಹವಾಗುಣವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು (ಚಿತ್ರ 6.11). ಉತ್ತರಾಧಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಟಿಕ್‌ಸ್‌ವೃತ್ತದ ($66^{\circ}/{}^{\circ}$ N) ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಧ್ವನಿ ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿರುವ ಈ ಹವಾಗುಣವಲಯವನ್ನು ‘ತುಂಡ್ರಾ’ (Tundra) ವಲಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ, ವಿರಳವಾದ ಸಸ್ಯಜಾಲಗಳು, ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಜನವಾಸವಿರುವ ಈ ವಲಯವು ಶೀತ ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾವಣವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ 10° ಉಷ್ಣತೆಯು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಗರಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣತೆಯಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 6.11

ಅಟಾಸಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತುಂಡ್ರಾ ಹವಾಗುಣ ವಲಯವು ಯಾವೆಲ್ಲ ಭೂಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಅತಿಯಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾವಸೆಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಥಾನ ಸಸ್ಯವರಗಳಾಗಿವೆ. ಹೂಬಿಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಸಸ್ಯಗಳೂ, ಪೊದರುಗಳೂ ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಎತ್ತರದ ಸಸ್ಯಗಳು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಿಮ ಕರಡಿಗಳು, ಹಿಮಸಾರಂಗಗಳು, ಸಮುದ್ರ ಜೀವಜಾಗದ ತಿಮಿಂಗಿಲ, ಸೀಲ್, ವಿವಿಧ ತರದ ಮೀನುಗಳು ಮುಂತಾದವರ್ಗಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಥಾನ ಜೀವಜಾಲಗಳಾಗಿವೆ.

ತುಂದ್ರಾ ಹವಾಗುಣ ವಲಯದ ಸಸ್ಯ ಜೀವಜಾಲಗಳು ಹಾಗೂ ಜನರೆವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಫೋಲ್ಡರಿನಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರಿ.

ನೀವು ಈ ವರೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಶೊಟ್ಟಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ವಲಯಗಳು	ಅಕ್ಷಾಂಶ ಘಾಟ್	ಸಸ್ಯಗಳು	ಜೀವಿಗಳು	ಜನಚೀವನ

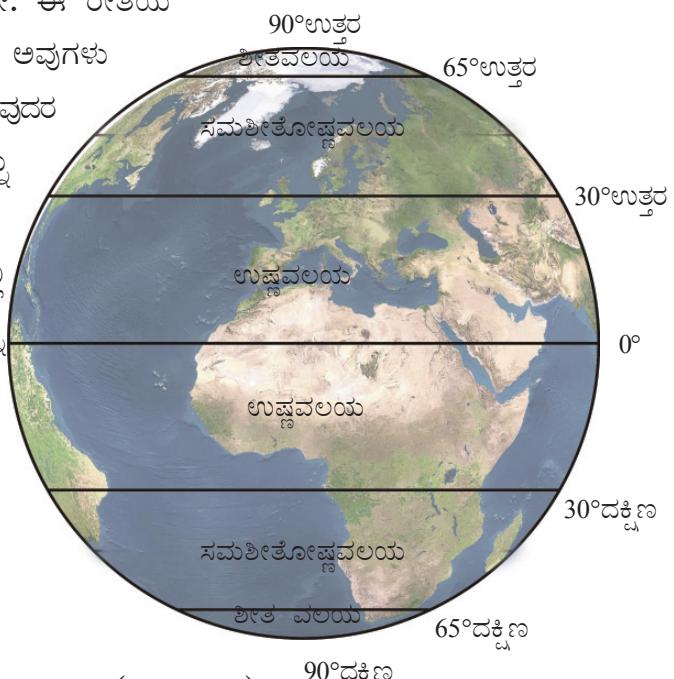

ವಿವಿಧ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನೀವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ ಸಸ್ಯ, ಜೀವಜಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಜನಚೀವನದ ಕುರಿತಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ ದಿಂಡಿಲ್ ಅಲ್ಪಂ ತಯಾರಿಸಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರಿ.

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯಪೂಣಿವಾದ ಮೂರು ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಲ್ಲವೇ. ಈ ರೀತಿಯ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳು ಯಾವುದುಂದ ಅನ್ವಯಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದರ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ?

ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ (ಚಿತ್ರ 6.12) ಅದರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವ ತಾಪವಲಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ.

- ಉಪ್ಪ ವಲಯ
-
-

(ಚಿತ್ರ 6.12)

ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯಿಂದ ಧ್ವನಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಂತೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕಾಶದ ವಿಶೇಷತೆಯಲ್ಲಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ವಿವಿಧ ತಾಪವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ತಾಪವಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳಿವೆ. ಭೂಭಾಗವ್ಯಾಂದರ ಸ್ಥಾನ, ಸಮುದ್ರ ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದಿರುವ ಎತ್ತರ, ಇತ್ಯಾದಿ ಘಟಕಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳು ರೂಪಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ನೀವು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಥಾನ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳು ಯಾವ ತಾಪವಲಯದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿರಿ.

ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳು	ತಾಪ ವಲಯಗಳು
ಭೂಮಧ್ಯರೇಖಾ ಹವಾಗುಣವಲಯ ಉಪ್ಪು ಮರುಭೂಮಿ ತುಂಡುವಲಯ	<ul style="list-style-type: none"> ● ● ●

ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಭೂಮಿಯ ಯಥಾರ್ಥ ಸೌಂದರ್ಯವೂ
ಸಂಪತ್ತೂ ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರೀಕರಣ

- ಹವಾಗುಣದ ವಿಶೇಷತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಾನವಾಗಿರುವ ಭೂಭಾಗಗಳನ್ನು ಹವಾಗುಣವಲಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹವಾಗುಣ ವಲಯಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿವೆ.
- ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶದ ವಿಶಯಕ್ಕೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ವಿವಿಧ ತಾಪವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಭೂಭಾಗಗಳ ಸ್ಥಾನ, ಸಮುದ್ರ ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಮುದ್ರಮಟ್ಟದಿಂದಿರುವ ಎತ್ತರ ಇತ್ಯಾದಿ ಫಾಟಕಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಪವಲಯದೊಳಗೂ ವ್ಯತ್ಸ್ಥ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳು ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಹವಾಗುಣವು ವಾನವ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಪಡುವವರು

- ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ವಿವರಿಸುವರು.
- ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಲಯದ ವಿಶೇ�ತೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವರು.
- ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳ ಜನರ್ಚೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಹವಾಗುಣವು ಮಾನವ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವದ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿಗಮನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವರು.
- ವಿವಿಧ ವಲಯಗಳ ಸಸ್ಯ, ಜೀವಜಾಲಗಳು, ಜನರ್ಚೀವನ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜಿತ್ತಗಳನ್ನು ಇಂಟರ್‌ನೇಟ್‌ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಟಿಂಗ್ ತಯಾರಿಸುವರು.
- ವಿವಿಧ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವರು.
- ಪ್ರಧಾನ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳನ್ನು ತಾಪವಲಯಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವರು.

ಮೂಲ್ಯನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ

- ಭೂಮಧ್ಯ ರೇಖಾ ಹವಾಗುಣವಲಯದ ಜನವಾಸವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಲಯದ ಜನವಾಸವನ್ನು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುವ ಸನ್ವೇಶಗಳ ಕುರಿತಾದ ನಿಮ್ಮ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಯಾವ ಹವಾಗುಣವಲಯದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಎಂದು ತೆಳಿಸಿರಿ.

- ಅಮೆಚೋನ್ ನದೀತೀರ • ಅಟಕಾಮ್

- ‘ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಹವಾಗುಣವು ಅಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಧಾರಣೆಯ ವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು’. ಮರಖಾಮಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಸ್ತುಧಾರಣೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹವಾಗುಣವಲಯದ ಜನರ್ಚಿವನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀವು ಒದಗಿ ತಿಳಿದುಹೊಂಡ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ.

ಸೂಚಕಗಳು

- ಆಹಾರ
- ವಾಸಸ್ಥಳಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ವಸ್ತುಧಾರಣೆ

ಮುಂದುವರಿದ ಚೆಂಡಿವಟಿಕೆಗಳು

- ನೀವು ಕಲಿತುಕೊಂಡ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನುಪಂಗೋಗಿಸಿ ಜಾಗತಿಕ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರಿ.
- ಈ ಯೂನಿಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳಲ್ಲದೆ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವುತ್ತುಷ್ಟು ವಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದುವ ಸಾವಾಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಲೋ ಇಂಟರ್‌ನೆಚ್‌ನಿಂದಲೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.
- ವಿವಿಧ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳ ಸ್ಸ್ಯಾ, ಜೀವಚಾಲಗಳು, ಜನರ್ಚಿವನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ಸಚಿತ್ರ ಸಂಚಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.

ಸ್ವಾಮೋಲ್ಯಮಾಪನ

	ಪ್ರಣಾವಾಗಿ	ಭಾಗಿಕ್ವಾಗಿ	ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕಾಶದ ಲಭ್ಯತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತಾಪವಲಯಗಳು ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು.			
ವಿವಿಧ ತಾಪ'ವ ಲಯಗ್ರಳೊಳಗಿನ ಸ್ವರೂಪ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳೇ ಜಾಗತಿಕ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.			
ವಿವಿಧ ಹವಾಗುಣ ವಲಯಗಳ ವಿಶೇ�ಷತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.			
ವಿವಿಧ ಹವಾಗುಣವಲಯಗಳ ಅವೃಗಳದೇ ಆದ ವಿಶೇ�ತೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ರೂಪಗೊಂಡಿತು.			